

Karelia-ammattikorkeakoulu
Sosionomi

Tukipalvelut väkivaltaa kokeneille naisille väkivaltatyön näkökulmasta

Saara Sormunen

Opinnäytetyö, toukokuu 2025

www.karelia.fi

OPINNÄYTETYÖ
toukokuu 2025
sosiaalialan koulutus

Tikkarinne 9
80200 JOENSUU
+358 13 260 600 (vaihde)

Tekijä
Saara Sormunen

Nimeke
Tukipalvelut väkivaltaa kokeneille naisille väkivaltatyön näkökulmasta

Tiivistelmä

Suomessa naisiin kohdistuva väkivalta on hyvin yleistä. Tukipalvelut väkivaltaa kokeneille naisille ovat merkittävässä osassa väkivaltaongelman torjumisessa. Opinnäytetyössä selvitettiin, millaisia kokemuksia väkivaltatyöntekijöillä oli tämänhetkisistä väkivallan tukipalveluista, jotka on suunnattu väkivaltaa kokeneille naisille. Tavoitteena oli ymmärtää, kuinka tukipalveluita ja niiden saatavuutta olisi syytä kehittää, jotta ne paremmin auttaisivat väkivaltaa kokeneita naisia. Opinnäytetyö toteutettiin narratiivisena eli kuvailevana kirjallisuuskatsauksena, ja aineiston analyysitapana oli teemoittelu.

Opinnäytetyön tulokset osoittavat, että väkivaltatyön näkökulmasta tukipalveluita väkivaltaa kokeneille naisille tulisi uudistaa monin tavoin. Keskeisiä olivat väkivaltatietoisuuden lisääminen, väkivaltapalveluiden koordinaation tarve sekä väkivaltatyön selkeä vastuunjako.

Väkivaltapalveluiden selkeä järjestäytyminen ja väkivallan torjunnan sekä ennaltaehkäisyn nostaminen esille yhteiskunnassa parantaisivat väkivaltatyön tavoitteiden toteuttamista tämän monimuotoisen ilmiön hallintaan saamiseksi. Väkivaltatyöntekijöiden kokemuksia palveluiden kehittämisestä on tärkeää tuoda esille jatkossa haastattelututkimuksin.

Kieli
suomi

Sivuja 50
Liitteet 1
Liitesivumäärä 3

Asiasanat
väkivalta, väkivaltatyö, tukipalvelut, naiset, lähisuhdeväkivalta

THESIS
April 2025
Degree Programme in Social Services

Tikkarinne 9
80200 JOENSUU
FINLAND
+ 358 13 260 600 (switchboard)

Author
Saara Sormunen

Title
Support Services for Women Who Have Experienced Violence from the Perspective of Violence Work

Abstract

Violence against women is very common in Finland. Support services for women who have experienced violence are in a significant role when preventing the violence problem.

The thesis investigated what kind of experiences violence workers had with current violence support services aimed at women who have experienced violence. The goal was to understand how support services and their availability should be developed so that they would better help women who have experienced violence. The thesis was carried out as a narrative, or descriptive, literature review, and the data analysis method was thematic analysis.

The results of the thesis show that from the perspective of violence work, support services for women who have experienced violence should be reformed in many ways: increasing violence awareness, the need for violence coordination, and a clear division of responsibilities for violence work emerged as key themes.

A clear organization of violence services and raising the issue of violence prevention and control in society would improve the implementation of the goals of violence work in order to control this complex phenomenon. It is important to highlight the experiences of violence workers in the development of services through interview studies in the future.

Language
Finnish

Pages 50
Appendices 1
Pages of Appendices 3

Keywords
violence, violence work, support services, women, domestic violence

Sisältö

1	Johdanto	5
2	Naisiin kohdistuvan väkivallan käsite ja ilmiö	6
2.1	Naisiin kohdistuvan väkivallan määritelmä	6
2.2	Väkivallan muodot	7
2.3	Naisiin kohdistuvan väkivallan esiintyvyys kansainvälisesti ja Suomessa	9
2.4	Haasteet avun hakemisessa väkivaltaan	11
3	Naisiin kohdistuvan väkivallan seuraukset	12
3.1	Väkivallan fyysiset vaikutukset	12
3.2	Väkivallan psyykkiset vaikutukset	13
3.3	Väkivallan sosiaaliset ja taloudelliset vaikutukset	13
4	Sosiaalialan työ ja väkivaltatyö	15
4.1	Sosiaalialan työn yleiset tavoitteet	15
4.2	Väkivaltatyö	16
4.3	Tukipalvelut väkivaltaa kokeneille naisille	16
5	Aikaisempia väitöskirjoja ja opinnäytetöitä aiheesta	17
6	Tutkimustehtävä ja tutkimuskysymykset	20
7	Opinnäytetyön menetelmälliset valinnat ja toteutus	21
7.1	Laadullinen tutkimus	21
7.2	Kuvaileva kirjallisuuskatsaus	23
7.3	Aineiston haku ja valinta	24
7.4	Teemoittelu	29
8	Tulokset	33
8.1	Väkivaltatietoisuuden lisääminen	33
8.2	Väkivaltapalveluiden koordinaation tarve	35
8.3	Väkivaltatyön selkeä vastuunjako yhteiskunnassa	38
9	Pohdinta	39
9.1	Johtopäätökset	39
9.2	Luotettavuus ja eettisyys	43
9.3	Ammatillinen kasvu ja opinnäytetyön prosessi	45
9.4	Opinnäytetyön hyödynnettävyys ja jatkokehitysmahdollisuudet	46
	Lähteet	47

Liitteet

Liite 1 Aineisto

1 Johdanto

Naisiin kohdistuva väkivalta on hyvin yleistä Suomessa. Suomessa 57 prosenttia naisista on kokenut elämän aikaisia kokemuksia jonkun tekemästä fyysisestä väkivallasta, seksuaaliväkivallasta tai uhkailusta (Tilastokeskus 2023, 8). Suomi on valtiona sitoutunut torjumaan naisiin kohdistuvaa väkivaltaa sekä kansainvälisin sopimuksen että omassa toiminnassaan. Silti väkivallan ehkäisy ja torjunta Suomessa on suuri haaste ja tarve sen jatkokehitykselle on valtava. Suomessa tarjolla olevat tukipalvelut väkivaltaa kokeneille naisille ovat kehittyneet paljon viime vuosina.

Opinnäytetyössä selvitetään, millaisia kokemuksia väkivaltatyöntekijöillä on väkivallan tukipalveluista, jotka on suunnattu väkivaltaa kokeneille naisille. Tavoitteena on ymmärtää kuinka tukipalveluita ja niiden saatavuutta olisi syytä kehittää, jotta ne paremmin auttaisivat väkivaltaa kokeneita naisia. Aihetta käsitellään väkivaltatyöntekijöiden näkökulmasta. Väkivaltatyön tavoitteena on turvata ihmisoikeuksien ja yhteiskunnallisen oikeudenmukaisuuden toteutuminen tilanteessa, jossa nämä oikeudet on riistetty väkivaltaa käyttämällä (Ojuri ja Laitinen 2015, 8). Opinnäytetyö toteutettiin narratiivisena eli kuvailevana kirjallisuuskatsauksena, ja aineiston analyysi tapahtui teemoittelua käyttämällä. Opinnäytetyön aineistona on käytetty Oikeus- ja sosiaaliministeriön tekemiä julkaisuja sekä Amnesty'n kyselytutkimusta väkivaltapalveluiden toteutumisesta Suomessa.

Opinnäytetyön tietoperusta keskittyi syventämään tietoa naisiin kohdistuvasta väkivallasta ilmiönä käsittelemällä väkivallan eri muotoja, haasteita avun hakemisessa väkivaltaan sekä perehtymällä niihin seurauksiin joita uhrille väkivallasta on. Tietoperustassa käytiin läpi aikaisempia opinnäytetöitä ja väitöskirjoja aiheesta, perehdyttiin sosiaalialan työn tavoitteisiin, väkivaltatyöhön sosiaalityön muotona sekä väkivaltaongelman ehkäisyn ja torjunnan tukipalveluihin.

2 Naisiin kohdistuvan väkivallan käsite ja ilmiö

2.1 Naisiin kohdistuvan väkivallan määritelmä

Jokaisen ihmisen oikeus turvallisuuteen, koskemattomuuteen sekä vapauteen on turvattu Suomen perustuslaissa. Naisiin kohdistuva väkivalta on vakava ihmisoikeusrikos maailmanlaajuisesti, joka loukkaa näitä perusoikeuksia (Sosiaali- ja terveysministeriö 2025).

Suomen perustuslain (731/1999) 7§ mukaan Jokaisella on oikeus elämään sekä henkilökohtaiseen vapauteen, koskemattomuuteen ja turvallisuuteen. -- Henkilökohtaiseen koskemattomuuteen ei saa puuttua eikä vapautta riistää mielivaltaisesti eikä ilman laissa säädettyä perustetta.

Perusoikeuksien loukkaamisen lisäksi väkivalta heikentää yhteiskunnan tuottavuutta, laskee inhimillistä pääomaa ja talouskasvua maailmassa (Yhdistyneet Kansakunnat 2025). Väkivallan uhreille väkivalta aiheuttaa inhimillistä kärsimystä ja estää mahdollisuuden turvalliseen elämään ja vapauteen. Väkivallan kohteeksi joutumista voidaan kuvata uhriksi joutumisella, mutta tässä opinnäytetyössä käytetään pääsääntöisesti ilmaisua väkivallan kokija, sillä uhri terminä voi olla viittaus henkilöön, joka on heikko eikä kykene vaikuttamaan omaan tilanteeseensa – termi on siis ongelmallinen, kun taas väkivallan kokija on ilmaisuna neutraali (Ahola ja Pajunen 2022, 2). Naisiin kohdistuva väkivalta on laaja ongelma, joka on läsnä jokapäiväisessä elämässä kaikkialla yhteiskunnassa (Yhdistyneet Kansakunnat 2025).

Suomessa kyselytutkimusten, rikostilastojen sekä erilaisten palveluita tarjoavien tahojenkin tietojen perusteella tiedetään, että naiset kohtaavat lähisuuhdeväkivaltaa miehiä useammin, tyypillisesti nykyisen tai entisen puolison taholta (Tilastokeskus 2022). Lisäksi naiset kohtaavat parisuhteen ulkopuolista väkivaltaa. Naisiin kohdistuva väkivalta on tilastoissa näkyvä yhteiskunnallinen sukupuolten väliseen epätasa-arvoon liittyvä ilmiö, syrjintä sukupuolen perusteella, joka heikentää yksilöiden ja sitä kautta koko yhteiskunnan hyvinvointia (Yhdistyneet Kansakunnat 2025).

Väkivalta on rikos, josta seuraa rikosoikeudellinen vastuu tekijälle.

Maailman terveysjärjestö WHO:n mukaan väkivalta on fyysisen voiman tai vallan tahallista käyttöä tai sillä uhkaamista, joka kohdistuu ihmiseen itseensä, toiseen ihmiseen tai ihmisryhmään tai yhteisöön. Määritelmän mukaan väkivalta johtaa tai voi hyvin todennäköisesti johtaa kuolemaan, fyysisen tai psyykkisen vamman syntymiseen, kehityksen häiriytymiseen tai perustarpeiden tyydyttymättä jäämiseen. (Rikoksentorjuntaneuvosto 2025a.)

Suomen valtio on sitoutunut naisten väkivallan vastaiseen työhön. Tähän perustuvat väkivaltaa koskevat palvelut, joita tässä opinnäytetyössä kartoitetaan. Väkivallan vastainen työ perustuu kansainvälisiin sopimuksiin ja lakeihin joihin Suomi on sitoutunut: YK:n ihmisoikeusjulistukseen, Euroopan neuvoston yleissopimukseen naisiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan ehkäisemisestä ja torjumisesta 2015 (ns. Istanbulin sopimus), YK:n kaikkien naisten syrjinnän poistamista koskevaan yleissopimukseen (CEDAW), YK:n yleissopimukseen lapsen oikeuksista (LOS) kirjattuihin säädöksiin yksilöiden oikeudesta elämään, vapauteen, tasavertaisuuteen, henkilökohtaiseen turvallisuuteen, suojeluun ja huolenpitoon, Lanzaroten sopimukseen eli lapsiin kohdistuvan seksuaalisen riiston ja hyväksikäytön vastaiseen sopimukseen sekä Suomen perustuslain (731/1999, sosiaalihuoltolain (1301/2014), yhdenvertaisuuslain (1325/2014) sekä muun ajantasaisen lainsäädännön tuomiin velvoitteisiin väkivallan osapuolien auttamisesta. (Ensi- ja turvakotien liitto ry 2022, 5.)

2.2 Väkivallan muodot

Väkivalta voi olla fyysistä, henkistä, seksuaalista, taloudellista, rakenteellista digitaalista, välineellistä, kemiallista sekä laiminlyöntiä sekä olla sidoksissa kulttuuriin ja olla uskoon tai kunniaan liittyvää yhteisöväkivaltaa (Valtioneuvosto 2022, 2; Tilastokeskus 2023, 11). Väkivaltaa on myös pakottava kontrolli, joka tarkoittaa vakavaa ja toistuvaa suunnitelmallista henkistä väkivaltaa, painostavia, alistavia, halventavia ja kontrolloivia tekoja,

joiden tarkoitus on saada toinen oman määräysvallan alaiseksi sekä materiaallinen väkivalta, kuten omaisuuden hajottaminen (Ensi- ja turvakotien liitto ry 2025). Väkivalta ilmiönä on siis laaja, moninainen ja muuttuu ajan myötä. Myös käytetyt termit ja käsitys väkivallasta ilmiönä kehittyy jatkuvasti. Naisiin kohdistuva väkivalta on sukupuolistunutta väkivaltaa, eli väkivalta vaikuttaa eri tavoin eri sukupuoliin (Tilastokeskus 2023, 12). Se siis näyttäytyy erilaisena miesten ja naisten osalta, kun tarkastellaan esimerkiksi väkivallan yleisyyttä, muotoja, motiiveja, uhreja ja tekijöitä (Tilastokeskus 2023, 12).

Lähisuhdeväkivalta on väkivaltaa, jossa tekijä ja uhri ovat läheisessä suhteessa toisiinsa, kyse voi olla perheenjäsenistä tai puolisoista. Parisuhdeväkivalta on lähisuhdeväkivallan yksi muoto. Siinä tekijä ja uhri ovat olleet tai ovat parisuhteessa. (Tilastokeskus 2023, 12–13.) Parisuhdeväkivaltaan liittyy myös termi seurusteluväkivalta, joka viittaa nuorten seurustelussa tapahtuvaan väkivaltaan (Ensi- ja turvakotien liitto ry 2025).

Toistuva, uusiutuva väkivalta kohdistuu useimmiten naisiin kuin miehiin parisuhteessa. Parisuhdeväkivalta ilmenee väkivallan kierteenä, jossa tietyt vaiheet toistuvat kehämäisesti uudelleen. Parisuhdeväkivalta ei ole yhtenäinen ilmiö, vaan sen sisällä vaihtelevat useat väkivallan muodot riippuen siitä, kuinka kauan väkivalta on kestänyt, millaisia kontrollin ja alistamisen muotoja se sisältää ja millaisia taustatekijöitä on väkivallan takana. Väkivaltaa käyttävällä on halu kontrolloida puolisoaan. Kuitenkin yhteistä tälle vaihtelevalle väkivallalle on se, että väkivalta muuttuu vakavammaksi ajan myötä ja myös seuraukset pahenevat. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2010, 22–23.)

Henkirikoksen tekijän tiedetään pahoinpidelleen uhria aiemmin puolessa naisiin kohdistuneissa parisuhdetapoissa. Henkirikos väkivallan seurauksena on väkivallan vakavin seuraus. Usea naisiin kohdistuvista kuolemista olisi voinut olla ehkäistävissä, jos väkivaltakierteeseen olisi puututtu ajoissa, sillä henkirikosta on usein edeltänyt pitkään kestänyt väkivalta parisuhteessa. Tutkimusten mukaan myöskään ero väkivaltaisesta puolisoista ei suoraan helpota tilannetta, vaan eron on todettu olevan riskialtista aikaa naiselle miehen väkivaltaisuuksien kannalta. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2010, 22–23.) Eron

jälkeen väkivalta voi jatkua vainona, joka on ollut Suomessa rikos vuodesta 2014 alkaen (Poliisi 2025). Vainoaminen rikoksena tarkoittaa ei-toivottuja jatkuvia yhteydenottoja, uhkailua, seuraamista, tarkkailua tai vastaavaa häirintää (Poliisi 2025).

Muita naisiin kohdistuvaan väkivaltaan liittyviä rikosnimikkeitä Suomessa ovat esimerkiksi väkivaltarikokset eli pahoinpitelyt, henkirikosten yritykset sekä ryöstöt. Vakavin nimike on henkirikos, joka tarkoittaa tahallisen väkivallan seurauksena toiselle aiheutettua kuolemaa. (Rikoksentorjuntaneuvosto 2025b.) Seksuaalirikoksista väkivaltaan liittyvät esimerkiksi raiskaukset ja seksuaalinen ahdistelu, joka lisättiin 2014 uudeksi rikosnimikkeeksi (Rikoksentorjuntaneuvosto 2025c). Myös ihmiskauppa rikosnimikkeenä on tullut voimaan Suomen rikoslaisissa 1.8.2004 (Poliisi 2025b). Rikoslain pykälien mukaan ihmiskauppa, törkeä ihmiskauppa ja kummankin yritys ovat rangaistavia tekoja (Poliisi 2025b). Naisiin kohdistuvan väkivaltaan liittyvä rikoslainsäädäntö on uudistunut voimakkaasti 1990-luvulta lähtien, ja sitä kautta parantanut naisten asemaa, kun uusia rikosnimikkeitä on otettu käyttöön.

2.3 Naisiin kohdistuvan väkivallan esiintyvyys kansainvälisesti ja Suomessa

Yhdistyneiden kansakuntien (YK) mukaan jopa 70 prosenttia naisista joutuu elämänsä aikana joko fyysisen tai psyykkisen väkivallan uhriksi. Yhdistyneet kansakunnat on 1990-luvulta saakka tuonut esille naisiin kohdistuvaa väkivaltaa nimenomaan ihmisoikeusloukkauksena. Naisiin kohdistuva väkivalta ei ole sattumanvaraisten ja yksittäisten tekojen seurausta, vaan se on laaja ilmiö, joka perustuu yhteiskunnan epätasa-arvoisiin rakenteisiin. (YK 2025.)

Lähisuhdeväkivallan mittaaminen on haastavaa, sillä aiheen arkaluontoisuuden ja uhrien usein kokeman häpeän ja pelon vuoksi viranomaisien tietoon päätyy vain pieni osa koko ilmiöstä (Tilastokeskus 2023, 3). Naiset uskaltavat liian harvoin puhua kokemuksistaan pelon, syyllisyyden tai ahdistuksen takia. Apua tarvitsevilla naisilla on usein kokemus, että he ovat asian kanssa yksin.

Rohkeutta avun hakemiseksi saatetaan kerätä vuosia ennen asian viemistä eteenpäin. (Särkelä 2017, 4.)

Suurin osa koetusta väkivallasta jää Suomessa viranomaisilta piiloon: vain 10 % väkivaltaa kohdanneista kertoi siitä poliisille (Tilastokeskus 2023, 11).

Valtioneuvoston 2022 tehdyn selvityksen mukaan 16–74-vuotiaista suomalaisista 75 % on kokenut henkistä, fyysistä tai seksuaalista väkivaltaa ja viranomaisten tietoon tullut pari- ja lähisuhdeväkivaltarikosten määrä on noussut 5,3 % edellisvuodesta 2022 verrattuna 2023. Suomessa lähisuhdeväkivalta on erittäin yleistä. (Valtioneuvosto 2022, 2.)

Väestötutkimukset ovat Suomessa osoittaneet, että valtaosa lähisuhdeväkivallan uhreista on naisia. Tutkimusten mukaan miehiin verrattuna naisten kokema väkivalta on pitkäaikaisempaa ja toistuvampaa. Tämä käy ilmi myös henkirikostilastosta, jossa vuosina 2013–2018 henkirikosten naisuhreista 60 % oli puolisonsa tai ex-puolisonsa surmaamia, kun taas miehistä puolisonsa tai ex-puolisonsa surmaamia oli 8 %. (Valtioneuvosto 2022, 2.) Suomessa naisiin kohdistuva väkivalta on yleisempää kuin Euroopan unionin jäsenmaissa keskimäärin (Laitinen, Nikupeteri & Skaffari 2017, 6). Myös henkirikokset ovat Suomessa yleisempiä verrattuna muihin läntisen Euroopan maihin (Laitinen ym. 2017, 7). Valtioneuvoston selvityksen mukaan terveydenhuollon, turvakotien ja poliisin asiakasrekistereissä oli selvästi enemmän lähisuhdeväkivaltaa kokeneita naisia kuin miehiä vuosina 2015–2020 ja lähisuhdeväkivaltaa kokeneista naisista 74 % erikoissairaanhoidon, 69 % perusterveydenhuollon, 93 % turvakotien ja 78 % poliisin asiakasrekistereissä (Valtioneuvosto 2022, 5).

Väkivallan kokemukset ovat yleisiä jo nuorilla naisilla. 16–17-vuotiaista tytöistä parisuhteessa olleet 36 % olivat kokeneet väkivaltaa 45 % tapauksissa kumppaninsa taholta. Lisäksi tytöistä vanhempien välistä henkistä tai fyysistä väkivaltaa olivat todistaneet 53 % sekä 43 % oli kokenut vanhempien tekemää väkivaltaa. Nuoruusiän parisuhteissa koettu väkivalta lisää riskiä aikuisiän parisuhteiden uhrikokemuksiin sekä väkivallan tekoihin. (Valtioneuvosto 2022 5–6.) Tämän lisäksi ihmissuhteissa koetun väkivallan vahingoittavat vaikutukset ovat moninaisia ja voivat ulottua sukupolvien yli (Tilastokeskus 2023, 3).

2.4 Haasteet avun hakemisessa väkivaltaan

Merkittävä osa väkivallan uhreista ei joko tunnista kokemuksiaan ollenkaan väkivallaksi tai pyrkii suojelemaan itseään vähättelemällä kokemaansa väkivaltaa tai sen haitallisuutta (Siltala 2022). Väkivallan aiheuttamat psyykkiset oireet vaikeuttavat asian käsittelyä, koska uhri voi esimerkiksi suhtautua tapahtuneeseen luonnottomalla tyyneydellä ja välinpitämättömyydellä, kokea muistikatkoksia, kieltää tapahtunutta, muuttaa tapahtuneesta kertomaansa sitä mukaa kun lisää asioita palaa mieleen sekä käyttäytyä vaihtelevan alistuneesti ja olla lamaantuneesti ja toisaalta olla vihamielinen ja kiihtynyt (Terveystieteiden tutkimuskeskus 2024a). Väkivallan psyykkisten seurausten tunnistaminen on ensiarvoista, jotta kokijaa voidaan auttaa ja selvittää mitä on tapahtunut.

Tämän lisäksi avun hakemista väkivallan loppumiseksi voi estää viranomaisten vaikeus tunnistaa väkivaltaa. Väkivallan tekijä aiheuttama uhka vaikeuttaa avun hakemista. Uhrin avun hakemista väkivallan loppumiseksi voivat vaikeuttaa myös lapsiin liittyvät asiat, taloudelliset haasteet, pelko leimautumisesta ja siitä että muut saavat tietää asiasta. Monesti väkivallan loppuminen ei ole mahdollista ilman ulkopuolista apua ja myös lasten näkökulmasta avun hakeminen on ensisijaisen tärkeää, sillä väkivaltaisessa ympäristössä eläminen on aina lapselle haitallista ja heikentää hänen hyvinvointiaan sekä turvallisuuttaan. (Kovanen 2017.)

Terveyspalveluissa lähisuhdeväkivalta on hyvin alitunnistettu ongelma, ja nykyisellään suurin osa terveyspalveluiden pariin hakeutuvista väkivallan uhreista jää tunnistamatta. Alitunnistaminen terveyspalveluissa on vakava ongelma. Ne potilaat jotka hakeutuvat terveyspalveluihin asti, ovat jo usein kokeneet vakavaa väkivaltaa ja heillä on kohonnut riski joutua uudelleen pahoinpitelyn tai jopa henkirikoksen uhriksi. Terveystieteiden tutkimuskeskus ja asenneongelmat vaikeuttavat myös kaikkein selvimpiin lähisuhdeväkivaltatapauksiin puuttumista terveydenhuollossa. Myös

työntekijöiden omat väkivaltakokemukset vaikuttavat ammattilaisten kykyyn ja valmiuksiin kohdata väkivaltaa kokeneita potilaita. (Siltala 2022.)

Yhdysvalloissa tutkijat ovat tunnistaneet tarpeen välineiden kehittämiseksi, jotta naisiin kohdistuva lähisuhdeväkivalta tunnistettaisiin. Tutkijat Campbell ja Shepard ovat kehittäneet kyselylomakkeen naisille sekä fyysisen että psyykkisen väkivallan tunnistamiseksi (Campbell ja Shepard 1992, 291). Kyselylomakkeessa on 30 väittämää kaltoinkohteleavasta käytöksestä suhteessa, joiden yleisyyttä suhteessaan kyselylomakkeen täyttäjä arvioi asteikolla 1–4 harvinaisesta usein tapahtuvaksi (Campbell ja Shepard 1992, 303). Väittämät ovat tekoja, jotka ilmentävät kaltoinkohtelevaa käytöstä suhteessa (Campbell ja Shepard 1992, 303).

3 Naisiin kohdistuvan väkivallan seuraukset

3.1 Väkivallan fyysiset vaikutukset

Väkivallan seuraukset ovat sekä välittömiä että pitkäaikaisia. Vaikutukset kohdistuvat kokijan fyysiseen ja psyykkiseen terveyteen, sosiaaliseen hyvinvointiin ja taloudelliseen tilanteeseen. Lähisuhdeväkivalta voi muuttaa elämää kokonaisvaltaisesti koskien turvattomuutta, työelämää, päihteiden käyttöä, sosiaalisia suhteita, terveyttä sekä se voi johtaa kuolemaan. (Valtioneuvosto 2022, 15.)

Fyysiset vammat ovat yleisiä lähisuhdeväkivallan urheilla, mutta ne ovat kuitenkin vain pieni osa lähisuhdeväkivallan monista terveyshaitoista (Siltala 2022). Väkivallan fyysisiä vammoja ovat esimerkiksi mustelmat, murtumat, naarmut, hiertymät, aivovammat, palovammat, silmävammat sekä gynekologiset ongelmat (Terveiden ja hyvinvoinnin laitos 2024a; Valtioneuvosto 2022, 15). Suorien vammojen lisäksi uhreja vaivaavat kiputilat (Siltala 2022).

Koska lähisuhdeväkivalta on yleisesti pitkäkestoista ja toistuvaa, sen moninaiset vaikutukset voivat liittyä kroonisen stressin vaikutuksesta elimistöön. Krooninen stressi on peräisin väkivallan aiheuttamasta pelon ilmapiiristä, jota väkivallan toistuvuus ja pitkäkestoisuus voivat lisätä ennestään (Valtioneuvosto 2022, 15). Lähisuhdeväkivallan uhrin kärsivät muuta väestöä useammin astman, nivelreuman sekä sydän- ja verisuonielimistön häiriöiden kaltaisista pitkäaikaissairauksista. (Siltala 2022.)

3.2 Väkivallan psyykkiset vaikutukset

Lähisuhdeväkivallan mielenterveysvaikutukset voivat olla uhrille hyvin pitkäaikaisia (Siltala 2022). Psyykkisiä eli henkisiä käyttäytymiseen ja tunne-elämään liittyviä vaikutuksia väkivallasta ovat esimerkiksi masennus, ahdistus, syömis- ja unihäiriöt, yliaktiivisuus sekä korostuneet häpeän ja syyllisyyden oireet. Vakavina pitkäaikaissairauksina väkivallasta voi aiheutua postraumaattinen stressihäiriö, pelkotiloja, paniikkihäiriö tai psykosomaattisia häiriöitä. (THL 2024a.) Traumaperäinen eli postraumaattinen stressihäiriö ja akuutti stressihäiriö kehittyvät, kun kokija kokee tai on todistamassa tapahtumaa, johon on voinut sisältyä loukkaantuminen, kuolema, onnettomuus tai väkivaltaa, joka voi olla myös raiskaus ja sen seuraamuksia tai tieto lähiomaisen kuolemasta (Traumaperäinen stressihäiriö 2025).

Pelkästään fyysinen väkivalta ei ole väkivallan psyykkisten vaikutusten ilmenemiseksi olennaista, vaan henkisen väkivallan tiedetään olevan yhtä haitallista terveydelle (Valtioneuvosto 2022, 15). Pitkittäistutkimukset parisuhdeväkivaltaa kokeneista naisista ovat osoittaneet, että psyykkiset oireet yleistyvät ja niiden vaikutus uhrin psyykeen syvenee väkivallan jatkuessa (Oikeuspoliittinen tutkimuslaitos 2005, 69).

3.3 Väkivallan sosiaaliset ja taloudelliset vaikutukset

Väkivalta vaikeuttaa uhrin osallistumista työelämään kahdesta syystä: lähisuhdeväkivallan seurausten takia sekä tekijän mahdollisten toimien takia.

Lähisuhdeväkivalta aiheuttavat seuraukset kuten väsymys, hajamielisyys sekä huonovointisuus voivat voi vaikuttaa työn tekemiseen. Itse fyysiset vammat voivat estää töihin menon ja väkivalta voi johtaa työn menettämiseen. Tekijä voi myös suoraan häiritä uhrin työssäkäyntiä häiritsemällä ja vaikeuttamalla sitä. (Valtioneuvosto 2022, 15.)

Perheväkivalta tuhoaa sen kokijan sosiaaliset verkostot. Väkivallan tekijä eristää kokijan sosiaalisista kontakteista, jonka lisäksi kokija eristyy häpeän ja syyllisyyden vuoksi. Verkosto voi myös jakaantua niin että osa verkostosta on kokijan ja osa tekijän puolella. Väkivalta kaventaa uhrin elämäntilaa: se rajoittaa uhrin käyttäytymistä, harrastuksia, pukeutumista ja sosiaalisia suhteita. Myös tekijän elämänpiiri kapenee. Äärimmillään väkivallan traumatisoiva vaikutus voi aiheuttaa kyvyttömyyttä solmia uusia ihmissuhteita. Väkivalta voi myös eristää viranomaisia toisistaan, kun on vaikea määrittää, kenelle väkivalta kuuluu ja kuka ottaa siitä vastuun. (Mehtola 2006, 94–96.)

Taloudellista väkivaltaa esiintyy lähes aina lähisuhdeväkivallan yhteydessä. Taloudellinen väkivalta on rahaan liittyvää kontrollointia, taloudellista hyväksikäyttöä, työssäkäynnin ja opiskelun häiritsemistä ja eron jälkeistä taloudellista väkivaltaa. Taloudellinen väkivalta on yksi yleisimmistä syistä, jonka vuoksi uhri ei lopeta väkivaltaista parisuhdetta. Taloudellisen itsenäisyyden riistäminen on keino toisen kontrollointiin. Taloudelliset seuraukset tästä voivat olla köyhyys, velat, maksuhäiriömerkinnät ja jopa kodittomuus. Taloudellisen väkivallan seuraukset ovat usein pitkäaikaisia ja vaikuttavat myös perheen lapsiin heikentäen lasten hyvinvointia (THL 2024c.) Tässä opinnäytetyössä keskitytään naisiin kohdistuvaan väkivaltaan eikä väkivallan vaikutuksia lapsiin käsitellä opinnäytetyön aiheen rajaamiseksi.

4 Sosiaalialan työ ja väkivaltatyö

4.1 Sosiaalialan työn yleiset tavoitteet

Sosiaalialan työ on hyvin monipuolista ja yhteistä sille on yhteiskunnallinen vaikuttaminen ja heikommassa asemassa olevien auttaminen eri puolilla yhteiskunnan rakenteita (Kananoja 2017, 29). Väkivaltatyössä tuen tarve tarkoittaa yleensä suojan, turvan sekä kriisiavun tarvetta (Hämeen-Anttila 2017, 203).

Sosiaalialan työn tavoitteena on lisätä ihmisten hyvinvointia käyttäen sosiaalista muutosta, ihmissuhdeongelmien ratkaisemista sekä itsenäisen elämänhallinnan edistämistä. Työn kohde on ihmisen ja hänen ympäristönsä välinen vuorovaikutus. Työn perusta ovat ihmisoikeuksien ja yhteiskunnallisen oikeudenmukaisuuden periaatteet, jotka ovat kansainvälisissä yleissopimuksissa määritelty. Välineenä työssä ovat sosiaali- ja käyttäytymisteoreettinen sekä yhteiskunnan järjestelmiä koskeva tieto ja näiden soveltamiseen tarvittava tieto. (Kananoja 2017, 29–30.)

Sosiaalihuollon avulla valtio toteuttaa sosiaalityön yhteiskunnallista tehtävää. Sosiaalihuoltolaki kuvaa sosiaalihuollon tarkoitusta hyvinvoinnin ja sosiaalisen turvallisuuden edistämisenä, eriarvoisuuden vähentämisenä, osallisuuden edistämisenä, tarpeenmukaisten, riittävien ja laadukkaiden sosiaalipalveluiden turvaamisena yhdenvertaisin perustein, asiakaskeskeisyyden edistämisenä ja yhteistyön edistämisenä eri toimialojen ja toimijoiden välillä (1301/2014, 1 §).

Sosiaalialan keskeistä osaamista ovat eettinen osaaminen, johon kuuluu sekä oma arvomaailman merkityksen ymmärtäminen ja konkreettinen haavoittuvassa asemassa olevien auttaminen ja yhdenvertaisuuden, tasa-arvon ja moninaisuuden edistäminen. Keskiössä työssä on sosiaalialan asiakastyön osaaminen, johon kuuluu asiakasturvallisen palveluprosessin toteutus asiakkaan osallisuutta ja voimavaroja tukien. Sosiaalialan työssä olennaista on hyvä palvelujärjestelmäosaaminen ja palveluohjauksen toteutus. Sosiaalialan

työhön kuuluu myös arvioida yhteiskunnan toimintaa kriittisesti ja edistää osallisuutta siinä. (Suomen ammattikorkeakoulujen sosiaalialan koulutuksen verkosto 2023, 1–2.)

4.2 Väkivaltatyö

Sosiaalihuoltolain 11 §:n mukaan sosiaalipalveluja on järjestettävä tuen tarpeeseen, joka aiheutuu lähisuhdeväkivallasta, perheväkivallasta sekä muusta väkivallasta ja kaltoinkohtelusta (1301/2014). Väkivaltatyö on siis sosiaalialan erityistyötä, joka edellyttää asiantuntijuutta väkivallasta ilmiönä. Väkivaltatyön tavoitteena on väkivallan loppuminen, väkivallan ehkäiseminen sekä väkivaltaa ja sen uhkaa kokeneiden ja väkivaltaa käyttäneiden auttaminen. Tukea annetaan sukupuolesta ja iästä riippumatta, mutta huomioiden kulttuurinen tausta ja sukupuolen tuoma erityisyys. (Ensi- ja turvakotien liitto 2022, 5.)

Ensi- ja turvakotien liitto määrittää väkivaltatyölle laatukriteereiksi esimerkiksi traumatietoisien työtöiden käytön eli traumaattisten tapahtumien huomioivan kohtaamisen, yhdenvertaisuuden, monikulttuurisen arvostamisen, sukupuolisensitiivisen työtöiden ja sukupuolittuneen väkivallan tunnistamisen, monitoimijaisen yhteistyön tarvittavien tahojen kanssa, turvallisuudesta huolehtimisen riskinarvioinnilla, oikeuksista ja palveluista tiedottamisen asiakkaalle, sosiaalialan ilmoitusvelvollisuuden täyttämisen viranomaisille sekä asiakkaan kannustaminen tarpeen mukaan osallistumaan ryhmätyöskentelyyn (Ensi- ja turvakotien liitto 2022, 11).

4.3 Tukipalvelut väkivaltaa kokeneille naisille

Tukipalvelut väkivaltaa kokeneille naisille ovat palveluita, jotka ovat kohdennettu väkivallan torjuntaan ja ehkäisyyn. Suomessa tukipalvelut väkivaltaa kokeneille naisille ovat jakaantuneet usealle eri järjestäjätaholle. Suomessa kunnat, hyvinvointialueet sekä järjestöt tarjoavat apua ja palveluita väkivaltaa kokeneille. Järjestöt tarjoavat neuvontaa, ohjausta, turvakotiin ohjaamista ja

muuta yksilöllistä tukea. Valtakunnallinen nollalinja on ympärivuorokautinen puhelin- sekä chatpalvelu, jossa annetaan nopeasti neuvontaa väkivaltaa kohdanneille. Seri- tukikeskus eli seksuaaliväkivaltaa kohdanneiden tukiyksikkö tarjoaa apua seksuaaliväkivaltaa kohdanneille. (Terveiden ja hyvinvoinnin laitos 2024c.)

Suomessa on jokaisessa maakunnassa vähintään yksi turvakoti, joka tarjoaa apua väkivallalta suojautumiseen sekä apua lähisuhdeväkivallan lopettamiseksi. Turvakodissa asiakas saa kriisiapua sekä tukea ja tietoa käytännön asioihin. Turvakoti on avoinna vuorokauden ympäri. (Terveiden ja hyvinvoinnin laitos 2023.)

5 Aikaisempia väitöskirjoja ja opinnäytetöitä aiheesta

Piippo (2022) on tehnyt väitöskirjan, joka käsittelee naisiin kohdistuvaa lähisuhdeväkivaltaa ja sen kohtaamista sosiaalityössä. Aineistona oli haastatteluaineisto suomalaisilta (n = 20) ja intialaisilta (n = 18) sosiaalityöntekijöiltä sekä oppimispäiväkirjoja suomalaisilta sosiaalityön opiskelijoilta lähisuhdeväkivallan ammatillista kohtaamista käsittelevältä kurssilta (n = 54). Väitöskirjan tulosten perusteella lähisuhdeväkivallan ammatillinen kohtaaminen sosiaalityössä vaatii eroja huomioivaa, tiedollista, proseduraalista, moniammatillista ja reflektiivistä toimijuutta. Tuloksista kävi ilmi, että naisiin kohdistuva väkivalta ja väkivallan haavoittavuus on luonteeltaan globaalia mutta se ilmenee kontekstisidonnaisesti. Asiat voidaan hahmottaa kielletyiksi, paheksutuiksi, tai hyväksytyiksi vallalla olevien arvojen ja normien mukaan sekä Intian kollektiivisessä kulttuurissa että länsimaisessa yksilönvapautta ihannoivassa ideologiassa. Suomessa julkisen sektorin toimintatavat pohjautuvat lähtökohtaisesti sukupuolineutraaliin ja yksilökohtaiseen muutostyöhön. Tämä tutkimus tuo näkyväksi haasteita, joita ilmenee kun sukupuolineutraalilla lähestymistavalla kohdataan naisiin kohdistuvaa väkivaltaa, joka on lähtökohtaisesti sukupuolistunut ilmiö. (Piippo

2022, 12.) Äärimmillään sukupuolen häivyttäminen näkyi naisiin kohdistuvan väkivallan kieltämisenä (Piippo 2022, 113).

Notko (2011) on tehnyt väitöskirjan, jossa hän on tutkinut väkivaltaa, vallankäyttöä ja vahingoittumista naisten perhesuhteissa. Aineistona on 40 erilaista kirjoituspyyntöön vastauksena saatua naisen kertomusta perhesuhteissaan kokemasta väkivallasta ja vallankäytöstä. Tutkimuksen tuloksena oli, että henkistä kaltoinkohtelua on määritelty ja käsitteellistetty monin eri tavoin niin tutkimuksissa kuin eletyissä kokemuksissakin, kokemukset väkivallasta ja vallankäytöstä ovat läsnä erilaisissa perhesuhteissa sekä että näitä satutetuksi tulemisen kokemuksia luonnehtivat ovat ristiriitaisuudet ja ambivalenttisuus. (Notko 2011, 11.)

Kumpunen (2024) on tehnyt pro gradu -opinnäytetyön turvakotien työntekijöiden kokemasta myötätuntostressistä ja myötätuntuupumuksesta. Aineisto on kerätty kuudesta eri Ensi- ja turvakotien liiton turvakodista haastatteleamalla työntekijöitä, jotka tekevät väkivaltatyötä lähisuhdeväkivaltaa kokeneiden asiakkaiden kanssa. Lähisuhdeväkivallan aihepiiri sekä turvakodin työntekijöiden tekemä väkivaltatyö tekee turvakodista erityisen kontekstin. Myötätuntostressi ja myötätuntuupumus ovat emotionaalisesti kuormittavia ilmiöitä, jotka vaikuttavat negatiivisesti sekä työntekijöiden työhyvinvointiin että työn laatuun. Opinnäytetyössä tavoitteena oli tavoittaa laadullisella kyselytutkimuksella turvakodin työntekijöiden henkilökohtaisten kokemusten syvälinen ymmärrys. Sisällönanalyysin kautta esille nousivat teemat kolmen aihepiirin alle. Aihepiirit olivat terveys ja hyvinvointi, jossa teemoja olivat yhteinen oirekuva, työkyky säilynyt sekä myötätuntostressin ja myötätuntuupumuksen erityisyys. Toinen aihepiiri oli arkielämä työajan ulkopuolella, josta teemat olivat oman ajan tarve ja jaksamisen puute. Kolmas aihepiiri oli asiakastyö ja työtehtävät, josta teemoiksi nousivat asiakastyön haasteet ja asiakastyötä helpottavat tekijät. Neljäs aihepiiri oli työilmapiiri, työympäristö ja työnohjaus, josta teemat olivat kollegiaalinen tuki ja työnohjauksen merkitys. (Kumpunen 2024, 2.)

Heikkisen ja Seppälän (2017) Pohjois-Savossa tehty opinnäytetyö on tilannekatsaus vuonna 2017 Pohjois-Savon väkivaltatyöhön ja sen kehittämistarpeisiin sosiaali- ja terveysalan työntekijöiden näkökulmasta. Opinnäytetyön toimeksiantajana on ollut Kuopion Ensikotiyhdistys ry ja sen tavoitteena oli tuottaa toimeksiantajalle ajantasaista tietoa, jonka pohjalta tämä voi kehittää toimintaansa väkivaltatyön palvelutarpeita vastaavaksi. Tutkimusmenetelmä tässä opinnäytetyössä oli kvantitatiivinen Webropol-kyselytutkimus, ja tutkimuksen kohderyhmänä olivat Pohjois-Savon kaupunkikeskusten Kuopion, Iisalmen ja Varkauden sosiaali- ja terveysalan työntekijät. Kyselytutkimusten tuloksista kävi ilmi, että pitkien välimatkojen vuoksi avun hakeminen Pohjois-Savon reunakunnista on haaste, työntekijöiden valmiuksissa kohdata väkivallan uhrit ja tekijät olivat puutteita ja että toisaalta monet palvelut ovat toimivia kuten MARAK-työryhmät, eli moniammatilliset väkivallan riskitilanteita tunnistamaan keskittymät työryhmät, ja Kuopion turvakoti. Työntekijöiden valmiuksissa olevat haasteet tulivat esille niin, että lähes kolmannes vastaajista koki olevansa kykenemättömiä ohjaamaan asiakas tarvittavan palvelun piiriin ja yli puolet vastaajista ei kyennyt arvioimaan palveluiden riittävyttä väkivallan osapuolille. (Heikkinen & Seppälä 2017.)

Frantti-Halonen (2015) on tehnyt opinnäytetyön haastattelututkimuksena Keski-Suomen kuntien toteuttamasta lähisuhde- ja perheväkivallan ehkäisytyöstä. Toimeksiantajana työssä oli Keski-Suomen sairaanhoitopiirin perusterveydenhuollon yksikkö. Tutkimus oli määrällinen tutkimus ja se toteutettiin haastatteluna kuntien johtaville viranhaltijoille. Haastattelututkimuksen pohjana käytettiin lähisuhde- ja perheväkivallan ehkäisyn kansallisia suosituksia sekä Terveiden edistämisen laatusuosituksia. Tutkimuksen tulokset osoittivat että lähisuhde- ja perheväkivallan kansallisten suositusten toteuttaminen ei ollut toteutunut Keski-Suomessa. Tutkimuksessa selvisi, että haastatteluun vastanneilta kunnilta puuttuivat lähisuhde- ja perheväkivallan ehkäisyn strategiat ja painoalueet, jotka perustuisivat paikallisiin terveys- ja hyvinvointitarpeisiin. Tulosten mukaan hyvinvointijohtamista ja hyvinvointiosaamista tulisi kehittää lähisuhde- ja perheväkivallan ehkäisytyössä sekä henkilöstön osaamisen jatkuva kehitys pitäisi varmistaa. (Frantti-Halonen 2015, 2.)

Halonen (2021) on tehnyt pro gradu -opinnäytetyön Kunnallisen lähisuhdeväkivaltatyön vaikuttavuudesta 2021. Tutkimus käsitteli tapaustutkimuksen näkökulmasta tutkimalla realistisen arvioinnin mallin avulla Tampereen kaupungin sosiaalipäivystyksen yhteydessä toimivaa lähisuhdeväkivaltatyön yksikköä. Tutkimuksen aineistona oli 118 vastaajaa käsittänyt kysely. Tutkimuksen tuloksena avainasemassa onnistuneessa lähisuhdeväkivaltatyössä olivat palvelupolkujen selkeys, onnistunut yhteistyö sekä ammattilaisten riittävä osaaminen. (Halonen 2021 2.)

Lehtikangas (2013) on tehnyt pro gradu – tutkielman, jossa hän tutki kuinka monikulttuurista väkivaltatyötä tekevät työntekijät näkevät maahanmuuttajanaisiin kohdistuvan parisuhdeväkivallan ja selviytymistä tukevan työn. Tutkimuksen aineistona haastateltiin yhdeksää monikulttuurista väkivaltatyötä tekevää työntekijää. Lehtikankaan mukaan voidaan tunnistaa kaksi tulkintakehystä työntekijöiden puheesta. Voimaannuttavassa tulkintakehyksessä toiminnan tavoitteena pidetään naisten yksilökohtaisena prosessina tapahtuvaa voimaantumista, jonka avulla naisten nähdään kasvattavan omaa toimijuuttaan, päätösvaltaansa ja itsetuntoaan. Toisessa, emansipatorisessa tulkintakehyksessä maahanmuuttajanaisiin kohdistuva väkivalta määrittyy sukupuolittuneeksi ilmiöksi, jota ylläpidetään ja oikeutetaan patriarkalisilla rakenteilla. Työntekijöiden puheessa naiset eivät tiedosta omia oikeuksiaan ja heidän selviytymistään tukevassa työssä rakenteellisia tekijöitä murretaan ja toimitaan tiedostavasti. (Lehtikangas 2013, 2.)

6 Tutkimustehtävä ja tutkimuskysymykset

Opinnäytetyössä selvitetään, millaisia kokemuksia väkivaltatyöntekijöillä on tämänhetkisistä väkivallan tukipalveluista, jotka on suunnattu väkivaltaa kokeneille naisille. Tavoitteena on ymmärtää kuinka tukipalveluita ja niiden saatavuutta olisi syytä kehittää, jotta ne paremmin auttaisivat väkivaltaa kokeneita naisia. Aihetta käsitellään väkivaltatyöntekijöiden näkökulmasta.

Tutkimuskysymykset olivat:

1. Millaisia kokemuksia väkivaltatyöntekijöillä on naisiin kohdistuvan väkivallan tukipalveluista?
2. Kuinka naisiin kohdistuvan väkivallan tukipalveluita tulisi kehittää?

7 Opinnäytetyön menetelmälliset valinnat ja toteutus

7.1 Laadullinen tutkimus

Tieteellinen tieto tuotetaan tieteellisillä menetelmillä ja sen tunnusmerkkejä ovat järjestelmällisyys ja järkipäisyys (Salminen 2023, 1). Tieteellisenä menetelmänä laadullinen tutkimus on terminä kuin sateenvarjo, joka alla on useita erilaatuisia laadullisia tutkimuksia (Tuomi & Sarajärvi 2009, 9). Laadullinen eli kvalitatiivinen tutkimus on kiinnostunut todellisen elämän kuvaamisesta, joka on lähtökohta tässä tutkimustavassa. Tutkimuksessa myönnetään, että todellisuus on luonteeltaan moninainen. Kuitenkin tutkimuskohdetta pyritään lähestymään mahdollisimman kokonaisvaltaisesti. On tärkeää ymmärtää, että tutkijan omat arvot muovaavat sitä, kuinka hän pyrkii ymmärtämään tutkittavaa ilmiötä. Pyrkimyksenä laadullisessa tutkimuksessa on löytää ja paljastaa tosiasioita eikä niinkään todentaa jo olemassa olevia väittämiä. Laadullinen tutkimus on jakautunut useisiin haaroihin ja sosiologiassa, psykologiassa ja kasvatustieteissä on oma traditionsa. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2007, 156–157.) Oleellista on ymmärtää, että laadullinen tutkimus on muodoltaan väljä kokonaisuus, mutta sillä on kuitenkin vankka tieteellinen perusta tieteenfilosofiassa ja jo toteutuneessa tutkimustyössä.

Myös itse tutkimuksen vaiheita eli tutkimusprosessia voidaan kuvata eri tavoin. Tässä opinnäytetyössä seurataan viisiportaista kuvausta, jossa tutkimuksen viisi askelta ovat aiheen valinta, tiedon keräys, materiaalin arviointi, ideoiden, tulosten ja muistiinpanojen järjestäminen sekä viimeisenä tutkielman

kirjoittaminen. Aihetta valittaessa on tärkeää huomioida, että aihe sellainen, että toteutettava tutkimus on toteutettavissa, tutkimus on merkityksellinen ja tutkimus voi tuoda uutta tietoa aiheesta. Kyse on johtoajatuksen valinnasta, eli aiheen valinnan lisäksi siitä löydetään idea tai juoni, joka ilmaistaan jo johdantoluvussa. (Hirsjärvi ym. 2007, 63–68.) Aiheen löydyttyä tarkennetaan eli rajataan aihetta sen mukaan, mitä halutaan tietää ja mitä halutaan osoittaa aiheeseen liittyen (Hirsjärvi ym. 2007, 81). Aiheen löytymisen jälkeen perehdytään aiheeseen liittyvään kirjallisuuteen, etenkin uusimpaan aiheesta löytyvään tutkimustietoon ja kuinka asiaa käsitellään juuri omalla alalla. Sen jälkeen asetetaan tutkimusongelma tai tutkimustehtävä ja pohditaan kuinka siihen olisi viisainta hakea vastausta. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 152) Opinnäytetyö seuraa tutkimusraportin osia, joissa edetään vaiheittain ja perustellen tuloksiin ja pohdintaan saakka (Tuomi ja Sarajärvi 2009, 153).

Hyvä tutkimuskäytäntö ja eettiset kriteerit sitovat opinnäytetyön tekemistä. Tutkimusraportin tulee siis olla selkeä ja hyvin jäsennelty, laadullisen tutkimusotteen pitää olla johdonmukainen ja ilmentää metodologian yhtäpitävyyttä laadullisen tutkimuksen perinteessä, jonka on valinnut, tutkimuksen tulee olla analyyttisesti tarkka, kehitetyn teorian tulee yhdistyä luontevasti vanhaan ja aiheen relevanssin eli merkittävyyden kohdallaan. (Tuomi ja Sarajärvi 2009, 160–163.) Hyvä laadullinen tutkimus on eettisesti kestäväällä pohjalla. Tutkija tiedostaa, että tutkimuksen tulokset vaikuttavat eettisiin ratkaisuihin ja että eettiset kannat vaikuttavat tutkijan työssään tekemiin ratkaisuihin. Tärkeää on tunnistaa ja pohtia millaista on hyvä tutkimus, onko tiedonhankinta hyväksyttävää tässä aiheessa, kuinka tutkitaan ja millaiset tutkimusvaiheet valitaan, millaisia tutkimustuloksia tutkija saa tavoitella ja millaisia keinoja tutkija saa käyttää. (Tuomi ja Sarajärvi 2009, 125–126.)

Laadullisen tutkimuksen heikkouksia tieteellisessä tiedontuottamisessa ovat sen hajanaisuus ja moninaiset ja ristiriitaiset käsitykset sen metodologiasta eli käsitteistöstä (Tuomi & Sarajärvi 2009, 12). Kirjallisuuden perusteella sisällönanalyysiksi voidaan nimittää kaikkea tutkimusaineiston tiivistämistä ja luokkiin asettamista (Tuomi & Sarajärvi 2009, 6). Lähtökohtana on todellisuudesta saatavan tieteellisen tiedon ongelmallisuus sillä todellisuus

aukeaa tutkijalle eri tavoin riippuen millä tavoin ja millä välinein sitä tutkitaan (Tuomi & Sarajärvi 2009, 12). Kuitenkin laadullisella tutkimuksella on vahva jalansija korkeakouluissa tutkimusmuotona.

Valitsin laadullisen tutkimuksen tutkimusmenetelmäksi määrällisen menetelmän sijaan, koska aiheena on sosiaalinen ilmiö, joka on laadullisen menetelmän avulla paremmin tavoitettavissa.

7.2 Kuvaileva kirjallisuuskatsaus

Kirjallisuuskatsaus tarjoaa keinon tiivistää ja käsitellä laajoja aineistoja tuottaen niistä uutta tietoa. Kirjallisuuskatsaus kehittää olemassa olevaa teoriaa ja lisää uutta teoriaa. Katsauksen avulla voidaan arvioida teoriaa. Katsaus tarjoaa kuvan tietystä asiakokonaisuudesta ja pyrkii tunnistamaan ongelmia. Se tarjoaa myös mahdollisuuden kuvata tietyn teorian kehitystä historiallisesti.

Kirjallisuuskatsauksen avulla on mahdollista tehdä myös määrällistä eli kvantitatiivista tutkimusta. (Salminen 2023, 4.) Tässä opinnäytetyössä kirjallisuuskatsauksessa kyse on laadullisesta tutkimuksesta.

Katsauksen on oltava tiivis ja sitä ohjaa selkeä kysymyksenasettelu. Se etenee johdonmukaisesti ja ymmärrettävästi ja sisältää kriittistä arviointia. Katsaus ei ole yleiskatsaus, kirja-arvostelu tai selityksin siivitetty lähdeluettelo.

Kirjallisuuskatsauksen avulla tehdään tutkimusta tutkimuksesta, eli kootaan aiempien tutkimusten tuloksia, joita käytetään pohjana uusille tutkimustuloksille. Katsauksen lisäksi se nimestään huolimatta sisältää arvioinnin. (Salminen 2023, 4.) Aihetta olisi voinut tutkia toteuttamalla oman kyselyn kohderyhmälle, mutta se ei ollut minulle ajallisesti mahdollista. Tällöin kirjallisuuskatsaus oli sopiva vaihtoehto. Aihepiiri on minulle ennestään tuttu ja halusin syventää tietämystäni siitä kirjallisuuden avulla.

7.3 Aineiston haku ja valinta

Laadullista tutkimusta kirjoitettaessa on kerrottava, kuinka tietoa on kerätty ja sen luotettavuudesta varmistuttu sekä perusteltava tämä menettely (Hirsjärvi 2007, 256). Aineiston tehtävänä on toimia tutkijan apuna rakennettaessa käsitteellistä ymmärrystä tutkittavasta ilmiöstä (Eskola & Suoranta 2005, 62).

Käytettäessä muiden keräämää aineistoa puhutaan sekundaariaineistosta, jolloin toisten keräämä aineisto on kyettävä kytkemään omiin tutkimusintresseihin. Riippumatta siitä mistä kerättyä aineistoa käytetään, ratkaisevaa on tutkimusaineiston hankinnan tarkoituksenmukaisuus. (Hirsjärvi 2007, 181.) Tutkimusten tietolähteeksi sopivia valmiita aineistoja ovat arkistojen materiaalit, joista valtionarkisto on yksi tärkeimmistä aineistoista (Hirsjärvi 2007, 183). Tässä opinnäytetyössä käytin aineiston keruuseen Valtioneuvoston yhteistä julkaisuarkistoa Valtoa.

Harmaa kirjallisuus tarkoittaa suppeaan käyttöön tarkoitettua kirjallisuutta, jota voi olla vaikea saada käsiinsä. Harmaalle kirjallisuudelle ominaista on se, että se on julkaistu muiden kuin vakiintuneiden akateemisten ja kaupallisten julkaisukanavien kautta eikä julkaiseminen ole näiden tahojen päätehtävä. Harmaalta kirjallisuudelta myös puuttuu systemaattinen jakelu, eikä sitä yleensä löydy kirjallisuuden kokoelmista ja sitä tallennetaan heikosti viitetietokantoihin. Harmaa kirjallisuus voi olla esimerkiksi raportteja, konferenssijulkaisuja, virallisjulkaisuja ja kliinisiä tutkimuksia. Harmaan kirjallisuuden laatu vaihtelee paljon ja yleensä sitä ei ole vertaisarvioitu, vaan se on julkaistu nopeasti. Etuna harmaassa kirjallisuudessa vertaisarvioinnin puuttuessa on sen ajankohtaisuus. (Tampereen yliopiston kirjasto 2025.) Tässä opinnäytetyössä olen hyödyntänyt harmaata kirjallisuutta, sillä siten oli mahdollista päästä käsiksi tietoon väkivaltapalveluiden järjestämisestä ja väkivaltapalveluiden kehittämisestä Suomessa sekä ammattilaisten kommentteihin aiheesta.

Aloitin aiheen tietohaun jo aihetta harkitessani vapaasanahauilla Googlessa helmikuussa 2025 hakusanoin *väkivalta naiset tukipalvelut*.

Tiedonhankintasuunnitelman selkiytyessä tein useamman tietohaun eri

tietokannasta, jotta sain kattavan kuvan siitä mitä tietoa Suomessa on julkaistu tutkimusaiheesta. Tein haun aina ensimmäiseksi samoilla hakusanoilla *väkivalta naiset tukipalvelut* kaikista käyttämistäni tietokannoista, jotta hakumenetelmä on yhtenäinen.

Tietoa väkivaltapalveluista Suomessa oli saatavilla valtion tasolla paljon, sillä Suomi on sitoutunut valtiona vastustamaan naisiin kohdistuvaa väkivaltaa ja sen tehtävänä on myös järjestää palveluita tähän tarkoitukseen. Oli luontevaa käyttää aineistona valtion julkaisuja, koska valtio on se taho, joka vastaa palvelujen järjestämisestä ja arvioi niiden toteutumista yhteiskunnassa. Julkaisujen aiheen on osuttava tarkasti siihen, mitä etsin eli arvioitava luotettavasti naisiin kohdistuvan väkivallan tukipalveluiden laatua ja saatavuutta ja niissä tuli olla väkivaltatyön ammattilaisten kokemuksia aiheesta. Käytin seuraavia kriteerejä aineiston valintaan (taulukko 1).

Aineiston sisäänottokriteerit	Aineistosta poissulkukriteerit
suomenkielinen	muut kielet
ajankohtaista tietoa 2020-	vanhentunutta tietoa ennen 2020
julkisen tai järjestötason tekemä julkaisu	yksityisen tahon tekemä julkaisu
tuli sisältää väkivaltatyön ammattilaisten kokemuksia väkivallan tukipalveluista	yksityishenkilöiden kokemuksia väkivallan tukipalveluista
valtakunnallisella naisiin kohdistuvan väkivallan tukipalveluita käsittelevä	vain paikallisesti naisiin kohdistuvan väkivallan tukipalveluita käsittelevä
koskee naisia väkivallan kokijoina	koskee muita ryhmiä tai yksittäisiä henkilöitä väkivallan kokijoina

Taulukko 1. Aineistonvalintakriteerit.

Käytin ensimmäiseen hakuun Valtioneuvoston julkaisuarkistoa Valtoa, johon on koottu ministeriöiden julkaisusarjojen julkaisut sekä virastojen julkaisuja (taulukko 2). Rajasin haun koskemaan hakusanoja *naiset väkivalta* sekä *tukipalvelut*. Tein haun 17.3.2025. Englanti ei ollut hakukielenä oleellinen, koska tutkin Suomessa tapahtuvaa ilmiötä, josta on tietoa kattavimmin suomeksi.

Oleellista olisi tietää palvelujen nykytilanne ja myös arvioida niiden tulevaisuudentarpeita, joten oli tärkeää pyrkiä valitsemaan mahdollisimman uutta ja kattavaa aineistoa.

Oli myös aineiston kannalta hyvin tärkeää verrata sitä, milloin kyseinen valtion ohjelma oli aloitettu ja oliko sitä arvioitu sen aloittamisen jälkeen. Esimerkiksi kun löysin Valtosta Naisiin kohdistuvan väkivallan vähentämisen ohjelman vuodelta 2010, avaamalla julkaisun löysin tiedon, että ohjelma oli aloitettu samana vuonna. Valtosta löytyi myös tämän torjuntaohjelman arviointi vuodelta 2024, joka antaa uutta tietoa siitä, kuinka ohjelma on toiminut. Tällöin itse ohjelma vuodelta 2010 kannatti jättää pois aineistosta, sillä se oli vähemmän tietoa lisäävä. Kyse oli palveluiden kokonaisuuden arvioinnista, joten ei ollut järkevää ottaa aineistoon dokumenttia, joka koskisi yksittäistä väkivaltaan liittyvää aihetta tai ihmisryhmää, nämä karsittiin pois.

Pyrin löytämään mahdollisimman laajoja asiaan liittyviä dokumentteja Valtosta ja saamaan kokonaiskäsityksen siitä, kuinka valtion naisiin kohdistuvan väkivallan vähentämiseksi tähtäävät toimet kulkivat rinnakkain ja limittäin, jotta en valitsisi aineistoon sellaisia dokumentteja, jotka eivät kuvaa kokonaistilannetta vaan saman prosessin eri osia. Tärkeää oli saada kokonaiskäsitys.

Ilman aikarajausta haun tulokseksi tuli 111 tulosta (taulukko 2). Tutkijan on pyrittävä käyttämään yleensä tuoreita lähteitä, koska monilla aloilla tutkimustieto muuttuu nopeasti ja aiempi tieto yhdistyy uuteen tutkimustietoon (Hirsjärvi 2007, 109). Päädyin rajaamaan tulokset koskemaan vuosia 2020–2025 saadakseni ajantasaista tietoa: tällöin tuloksia tuli 31. Tutkin näiden otsikot ja lyhyet kuvaukset läpi Valton tuloslistauksesta ja tutkin tarkemmin sellaiset julkaisut, jotka vaikuttivat arvioivan palveluita kokonaisvaltaisesti. Avattuani dokumentit tutkin keskittyttiinkö niiden sisällössä palveluiden laadun arviointiin ja oliko niissä ammattilaisten kokemuksia mukana. 31 tuloksesta 3 koski laajasti ja tarkasti sisällöllään aihetta. Kaikki kyseessä olevat aineistot olivat julkisia ja sähköisesti heti saatavissa.

hakulausekkeet <i>naiset väkivalta tukipalvelut</i> Valto-tietokantaan	111 tulosta vuosilta 2000–2025
aikarajaus vuosiin 2020–2025	31 tulosta
karsintaperusteet (sisällön laajuus ja tarkkuus)	5 lähempään tarkasteluun
lopulliseen analyysiin mukaanottokriteerit täyttyivät	3 aineistoa (1 oikeusministeriö, 2 sosiaali- ja terveysministeriö)

Taulukko 2. Aineiston hakuprosessi Valtioneuvoston julkaisuarkisto Valto-tietokannasta.

Tein toisen haun ammattikorkeakoulujen opinnäytetyöt ja julkaisut tietokantaan Theseus.fi 24.03.2025 hakusanoin *väkivalta naiset tukipalvelut* (taulukko 3). Tuloksia oli 203 vuosilta 2000–2025. Kun rajasin haun koskemaan vuosia 2020–2025 tuloksia oli 87. Kävin läpi niiden otsikot ja kuvaukset tuloslistasta. Tarkastin liittyvätkö ne väkivallan tukipalveluihin ja oliko niissä käsitelty ammattilaisten kokemuksia tukipalveluista. Tässä tiedonhaussa ei löytynyt yhtään materiaalia, joka olisi tarkastellut väkivallan tukipalveluita tästä näkökulmasta.

hakulausekkeet <i>väkivalta, naiset, tukipalvelut</i> Theseus-tietokantaan	203 tulosta vuosilta 2000–2025
aikarajaus vuosiin 2020–2025	87 tulosta
karsintaperusteet (sisällön laajuus ja tarkkuus)	0 lähempään tarkasteluun
lopulliseen analyysiin mukaanottokriteerit täyttyivät	0 aineistoa

Taulukko 3. Aineiston hakuprosessi Theseus-tietokannasta.

Kolmas tietohaku tehtiin 24.03.2025 Google Scholar tietokantaan (taulukko 4). Ensiksi hakusanoina olivat samat termit *väkivalta naiset tukipalvelut*, jolla hakutuloksia tuli 992 kappaletta. Haku tarkennettiin ja muutettiin hakutermeiksi tällä kertaa eri hakusanat *naiset lähisuhdeväkivalta väkivaltatyö tukipalvelut* ja saatiin tuloksiksi 124 tulosta. Valtioneuvoston tulokset haussa jätettiin pois,

koska ne käsiteltiin Valton haussa. Tämän jälkeen tuloksista tarkasteltiin otsikoita ja aiheita, mutta ne eivät liittyneet suoraan tutkimuksen aiheeseen, joten tästä hausta ei löytynyt aineistoa tutkimukseen lisää.

hakulausekkeet <i>väkivalta, naiset, tukipalvelut</i> Google Scholar-tietokantaan	992 tulosta
hakusanojen tarkennus termeihin <i>naiset lähisuhdeväkivalta väkivaltatyö tukipalvelut</i>	124 tulosta
karsintaperusteet: duplikaattien poisto eli ei Valton tuloksia uudestaan	
karsintaperusteet (sisällön laajuus ja tarkkuus)	0 lähempään tarkasteluun
lopulliseen analyysiin mukaanottokriteerit täyttyivät	0 aineistoa

Taulukko 4. Aineiston hakuprosessi Google Scholar-tietokannasta.

Valtosta löytyneistä aineistoista kaksi aineistoa oli Sosiaali- ja terveysministeriön raportteja ja muistioita -julkaisuihin kuuluvia. Ensimmäinen aineisto niistä oli Lähisuhdeväkivaltaan puuttumisen ja ehkäisyn prosessit: Lähisuhdeväkivaltatyön hyvät käytännöt rakenteisiin vuodelta 2020, jossa on 94 sivua. Sen on kirjoittanut Suvi Nipuli Terveyden ja hyvinvoinnin laitokselta (Sosiaali- ja terveysministeriö 2020, 5.) Toinen aineisto oli Vankka, jäsentelemätön pohja - Istanbulin sopimuksen toimeenpanosuunnitelman 2018–2021 arviointi, jonka olivat kirjoittaneet Elina Nikulainen ja Sirkka Perttu vuonna 2022 (Sosiaali- ja terveysministeriö 2022, 4). Tässä julkaisussa oli 58 sivua (Sosiaali- ja terveysministeriö 2022, 4).

Kolmas aineisto oli Oikeusministeriön julkaisu vuodelta 2024 ”Ei mitään kertatoimenpiteitä”: Naisiin kohdistuvan väkivallan torjuntaohjelman 2020–2023 arviointi, jonka on kirjoittanut Satu Lidman. Sivumäärä tässä julkaisussa on 66. Julkaisu käsittelee väkivallan torjuntaohjelman toteutumisen arvioinnin lisäksi

väkivallan torjumisen vaikuttavuuteen liittyviä kysymyksiä. (Oikeusministeriö 2024, 4.)

Neljäs mukaan otettu aineisto oli kansainvälisen järjestön Amnesty Suomen osaston toteuttama kysely, jossa tuli esille väkivallan kokijoille palveluja tuottavien järjestöjen näkemys väkivaltaa kokeneiden naisten pitkäkestoisen tuen tilasta ja sen ratkaisuista (Amnesty Suomen osasto 2022, 10). Sosiaali- ja terveysministeriön selvitystyön Lähisuhdeväkivaltaan puuttumisen ja ehkäisyn prosessit – Lähisuhdeväkivaltatyön hyvät käytännöt rakenteisiin taustaksi oli pyydetty Amnestyn lausuntoa aiheeseen, ja sitä kautta aloin tutkia Amnestyn omilta sivuilta aiheeseen liittyvää materiaalia ja löysin tämän kyselytutkimuksen (Sosiaali- ja terveysministeriö 2019, 79). Amnesty International on maailman suurin ihmisoikeusjärjestö, joka on poliittisesti ja uskonnollisesti sitoutumaton (Sosiaali- ja terveysministeriö 2019, 79). Se työskentelee sekä kansainvälisesti, että Suomessa muun muassa naisiin kohdistuvaa väkivaltaa vastaan (Sosiaali- ja terveysministeriö 2019, 79). Kysely oli toteutettu 2022 ja vastaajia oli 25, joista suurin osa edusti väkivallan vastaista työtä tekeviä järjestöjä (Amnesty Suomen osasto 2022, 3). Opinnäytetyöhön oli tärkeää saada esille väkivaltatyön parissa työskentelevien kokemuksia palveluista. Kyselytutkimukselle on esitetty kritiikkiä siitä, että ei ole mahdollista varmistua siitä, kuinka vakavasti vastaajat ovat suhtautuneet tutkimukseen tai kuinka onnistuneita annetut vastausvaihtoehdot ovat olleet vastaajien näkökulmasta, emme voi myöskään tietää kuinka syvä vastaajien asiantuntemus on siitä osa-alueesta, josta kysymykset on esitetty (Hirsjärvi 2007, 190).

7.4 Teemoittelu

Tähän opinnäytetyöhön valitsin sisällönanalyysimenetelmäksi teemoittelun, joka on yksi laadullisen tutkimuksen analyysimenetelmistä (Juhila 2021). Teemoja, jotka ovat aineistoa yhdistäviä tai erottavia seikkoja, etsitään aineistosta tutkimalla (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006). Analyysin tarkoituksena on luoda sanallinen ja selkeä kuvaus tutkittavasta ilmiöstä (Sarajärvi & Tuomi 2009, 108). Sisällönanalyysin avulla pyritään järjestämään aineisto tiiviiseen ja

selkeään muotoon kadottamatta silti sen sisältämää tietoa (Sarajärvi & Tuomi 2009, 108). Teemoittelu sopi tähän opinnäytetyöhön menetelmäksi, sillä kyse on sosiaalisen ilmiön jäsentämisestä käsitteiden avulla.

Teemoja eli keskeisiä käsitteitä aineistosta muodostetaan tässä opinnäytetyössä aineistolähtöisesti (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006). Kun aineistoa järjestellään teemojen mukaan, kunkin teeman alle kootaan ne kohdat, joissa puhutaan kyseisestä teemasta (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006). Tapana on esittää teemojen käsittelyn yhteydessä katkelmia, eli sitaatteja havainnollistamaan teemoittelua ja esittelemään lukijalle sitä, kuinka teemoittelu on perusteltu (Juhila 2021). Aineistoa ei ole tarkoitus teemoitella samojen teemojen mukaan, joiden mukaan aineisto on jäsenneilty, vaan teemat syntyvät aineiston analyysin tuloksena, eivätkä ne ole ennalta valmiiksi päätetyt (Juhila 2021). Teema toistuu aineistossa uudelleen (Juhila 2021).

Teemoittelu etenee järjestyksessä (taulukko 5), vaikkakin on huomioitava, että laadullisessa tutkimuksessa kyse ei ole tiukoista säännöistä, vaan vaiheista ja on mahdollista, että vaiheissa palataan eteen ja taaksepäin uudestaan prosessin edetessä (Braun & Clarke 2006, 16). Teemoja voi edelleen muokata prosessin edetessä mutta muokkaus tulee lopettaa, kun se ei enää tuota lisää olennaista tietoa tutkimukseen. Muokkauksen jälkeen saadaan lopullinen temaattinen kartta. (Braun & Clarke 2006, 21.)

vaihe	prosessin kuvaus
1. aineistoon tutustuminen	uudelleen lukeminen useaan kertaan, ideoiden kirjaaminen ylös
2. koodauksen tekeminen	kiinnostavien tietojen koodaaminen koko aineistoa tutkien
3. teemojen etsintä	koodien yhdistäminen mahdollisiksi teemoiksi
4. teemojen uudelleenarviointi	tarkistetaan että koodaukset täsmäävät teemoihin, selkeät määrittelyt

5. teemojen määrittely ja nimeäminen	jatkuva teemoittelun prosessi yhä tarkemmin ja analyysin kertoman tarina esilletulo
6. raportin luominen	lopullinen analyysin teko

Taulukko 5. Teemoittelun vaiheet Braunin ja Clarken (2006, 35) mukaan.

Aineistoon tutustumisen jälkeen siitä tunnistetaan työn aiheen kannalta mielenkiintoisia ja toistuvia osia ja nimetään ne sopivasti eli annetaan niille koodi. Koodeja voi olla paljon ja tärkeää on, että olennaista tietoa ei jää koodaamatta. Joku koodi voi olla sellaisenaan sopiva teemaksi ja joku koodi voi jäädä kokonaan pois. (Braun & Clarke 2006, 18–19.) Opinnäytetyössä koodasin väkivaltapalveluiden ammattilaisten kokemuksia palveluista ja pyrin ymmärtämään niitä yhdistäviä tekijöitä (taulukko 6).

Raakateksti	Tekstin koodaus
"Medioissa naisiin kohdistuvan väkivaltaa käsitellään aika toteavasti. Ilmiöistä ja tapauksista kirjoitetaan päivästä toiseen, mutta analyysi puuttuu. Se on sellaista luonnonvoimatyypistä raportointia, että näin nyt vaan on." (Oikeusministeriö 2024, 48)	väkivaltatyön näkyvyyden puute
"Eli tarvitsemme valtakunnallista laadun varmistusta, jossa tuen kesto ja sisällöt eivät vaihtelisi sattumanvaraisesti." (Amnesty 2022, 11)	väkivaltapalveluiden sirpaleisuus
"Tällä hetkellä pitkäkestoisen tuen tilanne on mielestäni erittäin huono, jos ei suorastaan katastrofaalinen. Kriisiapua on saatavilla isommissa kaupungeissa Seri-tukikeskusten ja järjestöjen tarjoamana. Kriisiavun jälkeen asiakkaan pitäisi pystyä siirtymään suhteellisen helposti ja nopeasti pitkäkestoisen avun piiriin. Todellisuus on kuitenkin se, että pitkäkestoinen apu on käytännössä joko opiskeluterveydenhuollon, psykiatristen poliklinikoiden tai psykoterapian varassa." (Amnesty 2022, 12)	väkivaltatyöntekijöiden kokemus siitä, että kukaan ei vastaa pitkäkestoisesta tuesta
"On ongelmallista, että resurssointi pienissä järjestöissä on jotenkin niin katastrofaalista. Selkänahasta sitten vaan jotenkin toteutettiin niitä toimenpiteitä." (Oikeusministeriö 2024, 15)	tarvittavat resurssit väkivaltatyölle ovat heikot
"Turvakotiudistuksen mukanaan tuomat eri rakenteet hankaloittivat turvakotien työntekijöiden saumatonta yhteistyötä avopalveluiden kanssa, joka on asiakaspalautteissa näkynyt myös siinä, ettei	asiakkaan palvelupolku voi katketa kesken

asiakkaan saumaton kulku palveluiden välillä (turvakoti avopalvelut) mukaan toteudu toipumista tukien.” (Sosiaali- ja terveysministeriö 2022, 21)	
---	--

Taulukko 6. Esimerkkejä aineiston koodauksesta.

Tämän jälkeen koodit yhdistetään potentiaalsiin teemoihin keräten kaikki oleellinen tieto kyseisen teeman alle. Tarkistetaan, että teemat toimivat suhteessa koodattuihin katkelmiin ja koko tiedonanalyysiprosessiin. (Braun & Clarke 2006, 35.) Koodauksista valikoitui lopulta kolme pääteemaa: tarve väkivaltatietoisuuden lisäämiselle, väkivaltatyön selkeä vastuunjako yhteiskunnassa sekä tarve väkivaltapalveluiden koordinaatiolle (taulukko 7). Prosessin aikana harkitsin ottavani mukaan yhden teeman enemmän, mutta kuitenkin sille ei ollut tarpeeksi perusteita koska koodauksia sille ei kertynyt monta ja lisäksi muutin useaan kertaan valittujen teemojen otsikkoja paremmin asiaa kuvaaviksi, eli muutin niitä tarkemmiksi kuvauksiksi yleisemmän sijaan.

Tekstin koodaus	Teema
väkivaltatyön näkyvyyden puute	Tarve väkivaltatietoisuuden lisäämiseen
väkivaltapalveluiden sirpaleisuus	Tarve väkivaltapalveluiden koordinaatiolle
asiakkaan palvelupolku voi katketa kesken	
väkivaltatyöntekijöiden kokemus palveluiden keston riittämättömyydestä	Väkivaltatyön selkeä vastuunjako yhteiskunnassa
tarvittavat resurssit väkivaltatyölle ovat heikot	

Taulukko 7. Esimerkki koodausten yhdistämisestä teemoiksi.

Lopuksi kootaan analyysi aiheesta. Siihen valitaan eläviä, vakuuttavia katkelmaesimerkkejä aineistosta ja tehdään valitusta aineistosta lopullinen analyysi palaten samalla takaisin tutkimuskysymykseen ja kirjallisuuteen. (Braun & Clarke 2006, 35.) Tulokset kerrottaessa tutkimuksen keskeinen sisältö esitetään niin, että päätulokset nousevat esiin. Lisäksi tutkija tulkitsee tuloksia

sitä taustaa vasten, jonka pohjalta hän on rakentanut omat tutkimuskysymyksensä. (Hirsjärvi 2007, 257.)

8 Tulokset

8.1 Väkivaltatietoisuuden lisääminen

Väkivaltatyön parissa työskentelevät näkevät suuria kehittämiskohteita väkivaltapalveluissa. Parannettavia yksittäisiä asioita on paljon, mutta analyysini kautta esille nousivat kolme teemaa, jotka yhdistävät pienempiä parannustarpeita suuremmiksi kokonaisuuksiksi. Tärkeitä kokonaisuuksia väkivaltatyön ammattilaisten näkökulmasta ovat väkivaltatietoisuuden lisääminen, tarve väkivaltapalveluiden koordinaatiolle sekä väkivaltatyön selkeä vastuunjako yhteiskunnassa.

Suomalaisissa väkivaltatutkimuksissa on osoitettu, että Suomessa on siirrytty muihin Pohjoismaihin verrattuna hitaassa tahdissa lähisuhdeväkivaltatyöhön niin lainsäädännön kehittämisessä kuin käytännön toimenpiteiden osalta (Sosiaali- ja terveysministeriö 2019, 19). Väkivallan ehkäisytyö on kuitenkin edennyt merkittävästi 1990-luvulta lähtien (Sosiaali- ja terveysministeriö 2019, 19). Väkivaltatyön ammattilaiset kokivat tietoisuuden lisäämisen väkivallasta ilmiönä tärkeänä. Ilman väkivallan tunnistamista sekä yhteiskunnan eri tasoilla että uhrien itsensä toimesta, uhrit eivät saa apua: ”Väkivallan uhrit eivät myöskään välttämättä löydä avun piiriin, eikä heitä osata sinne ohjata muista palveluista (Amnesty Suomen osasto 2022, 8)”. Väkivaltatyöntekijät kokivat haastavana väkivaltatyön tekemisessä organisaatiossaan sen, ettei heidän luokseen ohjaudu asiakkaita, ellei työyksikötasolla ole vakiintunut ja rutiininomainen tapa tehdä väkivaltakartoitusta (Sosiaali- ja terveysministeriö 2019, 34). Ammattilaiset toivovat, että päätöksenteossa ja yhteiskunnan kaikilla sektoreilla tiedostettaisiin väkivallan laajamittaiset seuraukset: sen että ne eivät rajoitu vain uhriin, eivätkä seuraukset lopu parisuhteen päättymiseen tai tekijän rangaistukseen. On tärkeää, että tukitoimet kohdistetaan sekä uhriin että

tekijään ja heidän lähipiiriinsä, jotta myös väkivallan ylisukupolvisuus saadaan pysäytettyä. (Oikeusministeriö 2024, 49.)

Tietoisuuden lisäämiseen on kehitetty toimiva avainhenkilömalli, joka on kattava, hajautettu perustason väkivaltatyön malli organisaatioiden eri tasolle. Siinä ratkaisuna on kouluttaa jokainen peruspalveluissa työskentelevä ammattilainen ymmärtämään lähisuhdeväkivaltaa ilmiönä ja käyttämään lähisuhdeväkivallan kartoituslomaketta sekä tämän jälkeen ohjata asiakas palvelupolkua eteenpäin väkivallan tunnistamisen jälkeen avainhenkilöille, jotka pystyvät perustason väkivaltatyöhön. Näin lähisuhdeväkivaltatyö ja osaaminen upotetaan rakenteisiin. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2019, 37.)

Avainhenkilömalli on käytössä Etelä-Savossa ja sitä pyritään levittämään myös kansallisesti, vuonna 2024 pilotissa oli mukana 11 hyvinvointialuetta (Terveysten ja hyvinvoinnin laitos 2024d). Avainhenkilömalli kuvaa hyvin, kuinka tietoisuuden levittämiselle on tarvetta, mutta toteutus Suomessa on kesken.

Yksi osa tietoisuuden lisäämistä väkivallasta on väkivallan eri ilmiöiden tunnistamisen ja ennaltaehkäisemisen sekä väkivaltaan puuttumisen perusteiden lisääminen kaikkien väkivaltatyön kannalta keskeisten ammattialojen tutkintoihin. Lisäksi näitä tietoja ja taitoja on syvennettävä täydennyskoulutuksissa. (Oikeusministeriö 2024, 52–53.) Myös ammattilaiset ovat nostaneet esille, että erilaiset naisiin kohdistuvan väkivallan ilmiöt ja niihin kytkeytyvät ennaltaehkäisemisen ja auttamisen tarpeet edellyttäisivät lähtökohtaisesti parempaa osaamista monissa ammattiryhmissä (Oikeusministeriö 2024, 27). Väkivallan torjumisen asiantuntijuuden tulee olla vankkaa ja monialaista. Jokaisella väkivaltakysymyksiä työssään kohtaavalla ammattilaisella tulee olla koulutuksessa saatu oman alan toimintakenttään soveltuva taito tunnistaa naisiin kohdistuvan väkivallan eri muotoja sekä toimia akuuttitilanteissa ja tarjota soveltuva lyhyt- ja pitkäkestoista tukea. Väkivallan osapuolet on kohdattava traumatietoisesti. Koulutus aiheesta tukee monialaista yhteistyötä. Jatkokoulutus väkivallasta on järjestettävä sosiaali- ja terveysaloilla, poliisissa sekä oikeussektorilla. (Oikeusministeriö 2024, 53.)

Naisiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan torjunnan toimikunta NAPE on korostanut, että tarvitaan iso asennemuutos siinä, että naisiin kohdistuva väkivalta ja perheväkivalta ymmärretään osana omaa perustyötä hallinnonalan kuten hyvinvointiin ja arjen turvallisuuteen liittyen (Sosiaali- ja terveysministeriö 2022). Ammattilaisen silmin media voisi ottaa vahvemman roolin väkivallan ehkäisyn ja torjunnan tuomisesta julkisuuteen: ”Medioissa naisiin kohdistuvaa väkivaltaa käsitellään aika toteavasti. Ilmiöistä ja tapauksista kirjoitetaan päivästä toiseen, mutta analyysi puuttuu. Se on sellaista luonnonvoimatyypistä raportointia, että näin vain on. (Oikeusministeriö 2024, 48)” Tietoisuuden kasvattaminen naisiin kohdistuvasta väkivallasta ilmiönä on tärkeää monelta kannalta. Itse ongelma ei ratkea ilman sen kokonaisvaltaista käsittelyä sen kaikilla tahoilla. Väkivaltatyön näkökulmasta tietoisuuden kasvattaminen on välttämätöntä, jotta asiakkaat löytävät palveluiden piiriin ja jotta ilmiöön voidaan yhteiskunnallisesti vaikuttaa.

8.2 Väkivaltapalveluiden koordinaation tarve

Suomessa valtion tasolla naisiin kohdistuvaa väkivaltaa on torjuttu lähivuosina Istanbulin sopimuksen toimeenpanosuunnitelmalla, Naisiin kohdistuvan väkivallan torjuntaohjelmalla sekä naisiin kohdistuvan väkivallan raportoijan tehtävällä osana yhdenvertaisuusvaltuutetun toimenkuvaa (Sosiaali- ja terveysministeriö 2022, 34). Vaikka väkivallan vastainen työ on Suomessa viime vuosina voimakkaasti kehittynyt, työn kenttä on edelleen varsin sirpaloitunut ja tämä näkyy väkivaltatyön arjessa: ”Eli tarvitsemme valtakunnallista laadunvarmistusta, jossa tuen kesto ja sisällöt eivät vaihtelisi sattumanvaraisesti. (Amnesty Suomen osasto 2022, 11)”

Ammattilaisten työtapojen kehittämisen näkökulmasta monet toimet toteutuvat hankemuotoisesti ja ovat kestoltaan lyhyitä, kun tarvittaisiin pysyviä ja vankkoja rakenteita: ”Järjestöissä on paljon mahdollisuuksia pitempikestoisten tukipalveluiden tuottamiseen, mutta rahoitusmallit vaikeuttavat niiden juurruttamista (kehittämishankkeita ei välttämättä pystytä juurruttamaan). (Amnesty Suomen osasto 2022, 14)” Parhaimmillaan hankkeet nähtiin

innovatiivisina, mutta ne tuottavat aina vain lyhyitä ratkaisuja (Oikeusministeriö 2024, 49). Jatkuvuutta ei voida taata lyhytkestoisella projektirahoituksella, sillä ”toiminta loppuu, kun rahoitus loppuu” (Oikeusministeriö 2024, 15). Laajasti jaetun käsityksen mukaan väkivallan torjuminen ja palvelujen parantaminen edellyttävät pitkäkestoisia ja rakenteisiin meneviä muutoksia (Oikeusministeriö 2024, 49).

Merkittäviä laillisia uudistuksia ovat olleet sosiaalihuoltolain (1301/2014) uudistus 2015 jossa ensimmäistä kertaa lähisuhdeväkivalta tunnistettiin erilliseksi tuen tarpeen aiheuttavaksi tekijäksi, johon kunnan on järjestettävä sosiaalipalveluja (Sosiaali- ja terveysministeriö 2019, 18). Toinen merkittävä väkivaltapalveluja parantava lakiuudistus oli laki turvakotipalveluista (1354/2014), joka varmistaa lähisuhdeväkivallan uhrien akuutin avun ja suojan. On huomattava, että näinkin suuret muutokset ovat näin tuoreita väkivallan torjunnassa. 2016 aloitettiin vuorokauden ympäri palveleva väkivallan tukipuhelin Nollalinja (Sosiaali- ja terveysministeriö 2022, 7). Turvakotipalvelut ovat nykyisin maksuttomia matalan kynnyksen vaativia erityispalveluita, jotka valtio korvaa. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2019, 17–18.) Turvakotipaikkojen määrää on onnistuttu kasvattamaan ja on rakennettu SERI-tukikeskusten (seksuaalirikosten uhrien tuki -keskus) verkosto (Sosiaali- ja terveysministeriö 2022, 27).

Lähisuhdeväkivaltatyötä ohjaavat kunnissa lakien lisäksi sosiaali- ja terveysministeriön ja Suomen Kuntaliiton tekemä suositus Tunnista, turvaa ja toimi – lähisuhdeväkivallan ehkäisyn suositukset. Suositukset ovat kattavat, mutta ongelmana on se, että ne ovat luonteeltaan ohjeelliset. Suosituksia on kyllä seurattu säännöllisesti ja THL sekä aluehallintovirasto ovat edistäneet niiden viemistä kuntiin. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2019, 19–20.) Kuitenkin alueellinen vaihtelu väkivaltapalveluissa on suurta, eivätkä suositukset toteudu kaikilla alueilla (Sosiaali- ja terveysministeriö 2019, 23). Tämä näkyy väkivaltatyössä ja tarve lainsäädännön vahvistamiseen on otettu esiin: ”Tarvitaan lainsäädäntö, joka varmistaa pitkäkestoisen, saavutettavan, monimuotoisen ja oikea-aikaisen tuen kaikille väkivaltaa kokeneille. Mallina turvakotilainsäädäntö tai ihmiskaupan uhrien tuen kehittäminen. (Amnesty

Suomen osasto 2022, 5)” Myös sosiaali- ja terveysministeriön selvitys on ehdottanut rakenteiden vahvistamiseksi lakia lähisuhdeväkivallan ehkäisyyölle sekä naisiin kohdistuvan väkivallan vähentämisen valtakunnallista osaamiskeskusta (Sosiaali- ja terveysministeriö 2019, 9). Väkivaltatyön parissa työskentelevät näkivät naisiin kohdistuvan väkivallan vastaisen työn koordinaation keskeisenä (Oikeusministeriö 2024, 48).

Moniammatillisen yhteistyön kehittäminen on yksi tärkeimpiä parannuskohteita. ”Tarvitsemme vahvempaa ja jouhevampaa yhteistyötä julkisen ja järjestösektorin välille. (Amnesty Suomen osasto 2022, 14)” Onnistuminen moniammatillisessa toiminnassa on ollut MARAK-menetelmän (moniammatillinen väkivallan riskinarviointi) leviäminen (Sosiaali- ja terveysministeriö 2022, 27). NAPE on huomauttanut, että turvakotiudistuksen mukana tuomat eri rakenteet ovat hankaloittaneet turvakotien työntekijöiden saumatonta yhteistyötä avopalveluiden kanssa ja tämä on johtanut siihen, ettei asiakkaan saumaton kulku palveluiden välillä toteudu toipumista tukien (Sosiaali- ja terveysministeriö 2022, 21).

Väkivallan torjuminen on tärkeää nähdä yhteiskunnan keskeisenä tehtävänä. Tiedonkulkua eri toimijoiden välillä on parannettava. Etenkin sosiaali- ja terveysalojen ammattilaisilla sekä poliisilla on oltava nykyistä tasalaatuisempi osaaminen ja toimintakyky naisiin kohdistuvan väkivallan kohtaamisessa: ”Esimerkiksi poliisihallinnossa ei mielestäni selkeästi hahmoteta asian vakavuutta ja laajuutta. Se on huolestuttavaa, koska organisaatio on keskeinen sisäisen turvallisuuden tuottaja.” (Oikeusministeriö 2024, 49) Tiivis moniammatillinen yhteistyö myös vähentää väkivallan riskiä. (Oikeusministeriö 2024, 53–54.) Rakenteiden parantamiseksi on ehdotettu naisiin kohdistuvan väkivallan vastaisen työn valtakunnallista koordinaattorin virkaa (Oikeusministeriö 2024, 48). THL suosittelee, että hyvinvointialueilla on pysyvät paikalliset lähisuhdeväkivaltakoordinaattorit, mutta tällä hetkellä tämä on suositus eikä toteudu kaikilla hyvinvointialueilla (Terveystieteiden tutkimuskeskus 2024d).

Suomi on toiminut naisiin kohdistuvaa väkivaltaa vastaan useilla eri keinoilla, mutta kokonaisuuden jäsentäminen on edelleen kesken. Koordinaation tarve naisiin kohdistuvan väkivallan torjuvassa työssä on suuri. Valtion väkivaltatyön rakenteiden kehitys on kesken ja se näkyy väkivaltatyöntekijöiden työssä moniammatillisen yhteistyön haasteina, palveluohjauksen haasteina sekä lyhytkestoisina palveluntoteutuksina muuttuvine sisältöineen, kun tarvittaisiin pitkäkestoisia, vahvoja palvelurakenteita. Rakenteiden parantamisella väkivaltaan ilmionä voitaisiin vaikuttaa paljon tehokkaammin. (Oikeusministeriö 2024, 49.)

8.3 Väkivaltatyön selkeä vastuunjako yhteiskunnassa

Tällä hetkellä väkivaltatyön tehtävät eivät ole selkeästi määritetyt valtion tasolla ja se vaikuttaa palveluihin. Järjestötyön rooli väkivaltatyössä Suomessa on merkittävä (Sosiaali- ja terveysministeriö 2019, 29–31). Esimerkiksi Ensi- ja turvakotien liitossa väkivallan ehkäisemiseksi ja hoitamiseksi on tehty työtä 1970-luvulta alkaen (Ruuhonen 2006, 7). Yksi näkökulma asiaan on, että valtio on ulkoistanut Suomen väkivaltaa kokeneiden avun ja tuen tarpeisiin vastaamisen kolmannelle sektorille (Amnesty 2022, 11).

Valtio oli huomionnut palveluiden kehityksessä järjestöjen roolin niin, että NAPE asetti toimimaan järjestöryhmän JÄTY, jonka tehtävänä oli muun muassa kartoittaa järjestöjen kunnille tuottamat väkivallan ehkäisyn ja tunnistamisen sekä uhrien auttamisen palvelut sekä niihin liittyvät sopimuskäytännöt (Sosiaali- ja terveysministeriö 2019, 28). Tämä järjestöryhmä koostui noin parista kymmenestä väkivallan ehkäisypalveluita tarjoavasta järjestöstä ja muista tahoista (Sosiaali- ja terveysministeriö 2022, 8). Järjestöryhmä toimi vuosina 2018–2024 mutta se kuitenkin lakkautettiin vuoden 2024 lopussa (Sosiaali- ja terveysministeriö 2025).

Väkivaltatyötä kehitettäessä on oleellista käyttää väkivaltatyön ammattilaisten kokemuksia hyväksi havaituista menetelmistä sekä näkemyksiä siitä, millaisia muutoksia tarvitaan (Oikeusministeriö 2024, 48). Väkivaltatyön eri toimijat on

tärkeää ottaa mukaan ja osallistaa suunnitteluun mahdollisimman laajasti kautta koko Suomen, jotta saadaan ajantasainen tilannetieto palveluiden puutteista ja kehityskohteista. Tämä tehostaa naisiin kohdistuvan väkivallan torjumista. (Oikeusministeriö 2024, 52.) Toisaalta on esitetty myös kanta, jossa toivottaisiin valtion ottavan väkivaltatyöstä lopultakin itse suurin vetovastuu: ”Järjestöt eivät kata koko maata tai ne työskentelevät lyhyillä hankerahoituksilla, joten viranomaisten pitäisi itse osata tuottaa tarvittavia palveluita.” (Oikeusministeriö 2024, 49)

Väkivaltatyön kentällä tukipalveluiden lyhytkestoisuus nähdään asiakkaita kuormittavana ja auttamistyön jatkuvuutta uhkaavana asiana:

On erittäin todellinen ongelma. Edes psykoterapian ammattilaiset eivät aina pysty/halua työskennellä väkivaltaa kokeneiden kanssa. Järjestötoimijoilla on asiakasmääriin nähden räikeästi alimitoitettut resurssit. Palveluita ei voida juurikaan mainostaa, jotta mahdollisimman moni tukea tarvitseva voisi niistä hyötyä, koska resurssit ovat niin niukat. Lisäksi auttamistyön jatkuvuus on koko ajan uhattuna ainaisten rahoitushakemuksien vuoksi. (Amnesty 2022, 12)

Väkivallan ehkäisyn ja torjunnan koordinaation lisäksi tarvitaan siis selkeä vastuunotto kokonaisuudesta.

9 Pohdinta

9.1 Johtopäätökset

Väkivaltapalveluiden kehittäminen ja väkivaltailmiön torjuminen yhteiskunnassamme on kesken. Opinnäytetyössä selvisi, että väkivaltatyöntekijät ovat nostaneet monia eri asioita esiin tukipalveluista, joihin he kokevat tarvitsevansa muutoksia: alan työntekijöillä on paljon huomioita väkivaltatyöhön liittyvistä muutostarpeista. Nämä muutostarpeet eivät ole pieniä, vaan koskevat koko väkivaltatyön tukipalveluiden uudistamista ratkaisevilta osin. On tarvetta lisätä väkivaltatietoisuutta, järjestää väkivaltapalveluiden koordinaatiota väkivallan torjumiseksi sekä määrittää selkeä vastuunjako väkivaltatyölle yhteiskunnassa.

Opinnäytetyön tutkimustehtävänä selvitettiin väkivaltatyöntekijöiden kokemuksia nykyisistä väkivallan tukipalveluista. Tavoitteena oli löytää väkivaltatyöntekijöiden esille tuomia kehitystarpeita väkivallan tukipalveluille ja niiden saatavuudelle, jotta ne paremmin auttaisivat väkivaltaa kokeneita naisia. Aihetta käsiteltiin väkivaltatyöntekijöiden näkökulmasta.

Aineistosta nousi esiin tuloksena väkivaltapalveluiden työntekijöiden kokema tarve tietoisuuden lisäämiseen väkivallasta ilmiönä, joka nähtiin naisiin kohdistuvan väkivallan torjumisen peruslähtökohtana ja välttämänä edellytyksenä jatkossa (Oikeusministeriö 2024, 25). Tulosten perusteella tietoisuuden lisäämiselle on tarvetta paitsi yleisesti yhteiskunnassa kaikille, niin etenkin eri alojen ammattilaisille, jotta he osaavat toimia oikein väkivaltaa kohdatessaan ja he tuntevat auttamispolun eteenpäin. Nykyisin esimerkiksi terveydenhuollossa suurin osa terveyspalveluiden pariin hakeutuvista väkivallan uhreista jää tunnistamatta tai kirjaamatta eivätkä terveydenhuollon työntekijät eivät nykyisin useinkaan koe, että lähisuhdeväkivaltaan puuttuminen kuuluisi heidän toimenkuvaansa (Siltala 2022). Ilman tietoa väkivallasta, sitä ei voida torjua. Samalla tavoin kuin tieto tupakoinnin haittavaikutuksista terveydelle levisi koko yhteiskunnan tietoon, tulisi väkivallan torjunnasta tehdä suuri koko väestön läpäisevä tiedotus. Väkivaltailmiötä voitaisiin torjua paremmin, jos siitäkin olisi kampanja kuten seksuaalista häirintää esille tuova ”me too” – kampanja on ollut lähivuosina. Yksittäisten henkilöiden ilmiön yleiseen median tietoisuuteen tuonut kampanja on parantanut paljon yhteiskunnallista tietoisuutta aiheesta ja tuonut parannuksia toimintakulttuuriin.

Konkreettinen keino väkivallan torjunnan upottamisesta rakenteisiin olisi laajan lisäkoulutuksen lisäksi käyttöön otettava yleinen kyselylomake lähisuhdeväkivallan tunnistamiseksi, jota käytettäisiin hyvin yleisesti terveys- ja sosiaalipalveluissa kartoitusvaiheissa. Etenkin niiden ryhmien, joiden riski joutua lähisuhdeväkivallan uhriksi on erityisen suuri eli raskaana olevien naisten, mielenterveyspotilaiden sekä vanhusten, olisi tärkeää täyttää lomake asioidessaan sosiaali- ja terveydenhuollon palveluissa (Siltala 2022). Tällainen lomake on kehitetty esimerkiksi Yhdysvalloissa jo 1992 ja se mittaa naisiin

kohdistuvaa sekä fyysistä että henkistä kaltoinkohtelua (Campbell ja Shepard 1992, 303). Yhteiskunnallisten ilmiöiden, kuten naisiin kohdistuvan väkivallan, tuominen esiin tilastoitavien mittarien keinoin, tuo ilmiötä selvemmin esiin ja konkretisoi sitä helpottaen sen työstämistä yhteiskunnassa.

Toinen tärkeä tulos oli naisiin kohdistuvan väkivallan palveluiden rakenteiden vahvistaminen ja rakenteiden luominen eli palveluiden yleinen koordinointi valtion tasolla. Palveluverkoston koordinointi ja tiedonvälitys eri toimijoiden välillä on väkivaltatyössä ja sen palveluiden kehittämisessä ongelmallinen kohta (Sosiaali- ja terveysministeriö 2019, 62). Emme ole vielä saaneet yhtenäistä keskustahoa, joka vastaisi väkivallan torjunnasta vaan palvelupolku on monella taholla risteilevä. Olemme kaukana yhden luukun palvelumallista väkivaltapalveluissa eikä ehdotettua naisiin kohdistuvan väkivallan vähentämisen valtakunnallista osaamiskeskusta ole vielä olemassa (Sosiaali- ja terveysministeriö 2019, 9). Seppälän ja Heikkisen (2017) kyselytutkimuksessa Pohjois-Savon sosiaali- ja terveysalan työntekijöille selvisi, että työntekijöiden valmiuksissa kohdata väkivallan osapuolet on puutteita: lähes kolmannes vastaajista oli kykenemättömiä ohjaamaan asiakkaita tarvittavien palvelujen piiriin eikä yli puolet vastaajista pystynyt arvioimaan palveluiden riittävyttä väkivallan osapuolille (Heikkinen ja Seppälä 2017, 2).

Väkivaltaan liittyvät palvelut ovat suuri palvelukokonaisuus ja vastuuta tukipalveluista hoitavat monet eri tahot, joiden välillä yhteistyötä tulisi edelleen kehittää. Lisäksi olennaista olisi, että vastuuta ei jaettaisi liian monien toimijoiden kesken, vaan vastuunjako olisi selkeä. Valtion tulisi päättää vahvasti, kuinka se haluaa torjua ja ehkäistä väkivaltaa ja määrittää selkeästi ne toimijat, jotka asian hoitavat. Mikäli valtio päättää edelleen, että järjestöt kantavat merkittävän vastuun väkivallan palveluista kuten tähän asti, järjestöille on tarjottava siihen riittävät edellytykset: pitkäkestoiset palvelut, tehokas palvelunohjaus palveluihin ja palveluiden keskittäminen vastuutaholle.

Tällä hetkellä valtio on leikannut sosiaalipalveluista, ja väkivaltapalvelut todennäköisesti muuttuvat pirstoutuneemmiksi pääministeri Orpon hallituskaudella. Pistemäisillä toimenpiteillä ei voida merkittävästi vaikuttaa

naisiin kohdistuvan väkivallan vähentymiseen (Oikeusministeriö 2024, 24). Kuitenkin Suomi on sitoutunut torjumaan väkivaltaa ja se tulee huolehtimaan väkivaltapalveluista jossain muodossa, jotta Suomi pystyy täyttämään kansainväliset velvoitteensa ja lisäksi pystyy vastaamaan väkivallan torjunnan haasteisiin myös kansallisen lainsäädännön osalta (Oikeusministeriö 2024, 8). Väkivaltapalvelut tulevat varmasti muuttumaan voimakkaasti jälleen seuraavan parin kymmenen vuoden aikana. Tässä tilanteessa sosiaalialan ammatillisiin tehtäviin kuuluu pitää asiakkaan etua esillä aktiivisesti monitoimijaisessa verkostoyhteistyössä (Suomen ammattikorkeakoulujen sosiaalialan koulutuksen verkosto 2023, 2). Tietoisuus väkivallasta ilmiönä yhteiskunnassa on lisääntynyt ja tarve sen torjunnalle on myös kasvanut. Naisiin kohdistuvan väkivallan torjunta on merkittävä yhteiskunnan sosiaalipoliittinen tavoite, jonka toteuttamiseen väkivaltatyö tähtää.

Seuraavina vuosina väkivaltatyössä tulevat todennäköisesti voimakkaasti yleistymään erilaiset digitaalisen väkivallan muodot, koska teknologia on harpannut niin voimakkaasti eteenpäin. Väkivaltatyöntekijöiden on saatava ajantasaista koulutusta digitaalisesta väkivallan eri ilmenemismuodoista ja siltä suojautumiselta. Lisäksi on erittäin tärkeää kouluttaa vastuutahojen, kuten oikeuslaitoksen, poliisin ja väkivaltatyössä työskentelevien henkilöiden lisäksi yhteiskunnan yleiset tasot kuten terveydenhuolto ja kasvatusalat tunnistamaan myös digitaalinen väkivalta ja ottamaan se puheeksi, kuten mikä tahansa muu tärkeä hyvinvointiin vaikuttava tekijä.

Sen lisäksi että palvelujärjestelmä ei voi vastata asiakkaiden tarpeisiin väkivaltapalveluista, vaan siinä on puutteita, nämä puutteet vaikuttavat myös väkivaltatyöntekijöiden kuormittumiseen. Kumpunen (2024) tuo esille, että turvakotien työntekijät ovat ilmaisseet kuormittumista tilanteissa, joissa he tiesivät asiakkaiden tarpeet, mutta joissa he eivät voineet tarjota oikeanlaista apua tai ohjata asiakkaita oikean avun piiriin (Kumpunen 2024, 51–52). On mahdollista, että jos työntekijät kokevat, että palvelujärjestelmän rajoitteiden vuoksi heidän työpanoksensa ei johda toivottuihin tuloksiin asiakkaiden auttamisessa, tämä herättää työntekijöissä voimakasta henkistä kuormitusta. Työntekijät saattavat kokea voimattomuutta ja epäoikeudenmukaisuutta, sekä

syyllisyyttä siitä, että he eivät voi tarjota asiakkaille heidän tarvitsemaansa apua ja tukea. Kääntäen, jos väkivaltatyöntekijät kokevat tyytyväisyyttä siitä, että voivat tarjota apua asiakkailleen, tämä tyytyväisyys voi lisätä heidän ammatillista itsetuntoaan ja työmotivaatiota. Tämä puolestaan parantaisi väkivaltatyöntekijöiden yleistä tyytyväisyyttä ja työhön sitoutumista. (Kumpunen 2024, 52.)

9.2 Luotettavuus ja eettisyys

Tutkimusten tekemisessä pyritään välttämään virheitä, mutta silti tutkimusten luotettavuus ja pätevyys vaihtelevat. On siksi erittäin tärkeää arvioida tutkimuksen luotettavuutta. Ydinasioita laadullisessa tutkimuksessa ovat henkilöiden, paikkojen ja tapahtumien kuvaukset. Oleellista on harkita, sopivatko kuvaus ja siihen liitetty selitys ja tulkinta yhteen. Onko selitys luotettava? Tarkkuutta on noudatettava tutkimuksen kaikissa vaiheissa. Koska luokittelu on tärkeä osa laadullista analyysiä, on luokittelun syntyminen ja luokittelujen perusteet tärkeää avata lukijalle. (Hirsjärvi 2007, 226–227.) Tässä opinnäytetyössä käytetty teemoittelu sisällönanalyysinä on vaihteittain kuvattu lukijalle. Aineisto on valittu huolellisesti sen luotettavuutta arvioiden ja valintaprosessi käytetyin kriteerein on avattu lukijalle.

Laadullisen tutkimuksen luotettavuuden arviointiin ei ole olemassa yksiselitteistä ohjetta, mutta tutkimusta arvioidaan kokonaisuutena, jolloin sen sisäinen johdonmukaisuus painottuu. Luotettavuuden arvioinnissa voidaan tarkastella seuraavia kohtia ja niiden suhdetta toisiinsa: tutkimuksen kohde ja tarkoitus, omat sitoutuksesi tutkijana tässä tutkimuksessa, aineiston keruun menetelmät, tekniikka, ongelmat ja erityispiirteet, tutkimuksen tiedonantajat, tutkija-tiedonantaja-suhde, tutkimuksen kesto, aineiston analyysi, tutkimuksen luotettavuus ja lopuksi tutkimuksen raportointi. (Sarajärvi ja Tuomi 2009, 140–141.) Olen kuvannut opinnäytetyön kulun sen eri vaiheiden aikana läpinäkyvästi ja kiinnittänyt näihin asioihin huomiota.

Eettisesti hyvä tutkimus noudattaa hyvää tieteellistä käytäntöä. Tiedeyhteisön tunnustamia toimintatapoja ovat rehellisyys, yleinen huolellisuus, tarkkuus tutkimustyössä ja tulosten esittämisessä. Tiedonhankinta-, tutkimus- ja arviointimenetelmät ovat tieteellisen tutkimuksen kriteerien mukaisia ja eettisesti kestäviä. Hyvä tutkimus ottaa huomioon muiden tutkijoiden työt ja saavutukset heitä kunnioittaen. (Hirsjärvi 2007, 23–24.) Aihetta koskevia muita tutkimuksia on käsitelty opinnäytetyössä ja olen viitannut kyseiseen kirjoittajaan aina niitä käsitellessäni.

Myös itse aiheen valinta on eettinen ratkaisu tutkimuksen tekijältä ja opiskelijoiden on harjaannuttava tutkimuseettiseen pohdiskeluun. Voidaan kysyä esimerkiksi, kuinka otetaan huomioon aiheen yhteiskunnallinen merkitys. (Hirsjärvi 2007, 24–25.) Tässä opinnäytetyössä yhteiskunnallinen näkökulma on avoimesti osa aiheen tarkastelua sosiaalialan näkökulmasta: sosiaalityön yksi keskeinen tehtävä on yhteiskuntavaikuttaminen hyvinvoinnin lisäämiseksi ja sosiaalisen turvallisuuden kasvattamiseksi (Kananoja 2017, 30). Väkivaltatyö on haastava aihe, sillä väkivalta loukkaa ihmisen perusoikeuksia ja väkivaltaan liittyviä aiheita on aina käsiteltävä ammattieettisesti sensitiivisesti. Hyvä tieteellinen käytäntö pitää lähtökohtanaan ihmisarvon kunnioittamista (Hirsjärvi 2007, 25).

Sosiaalialan eettiseen osaamiseen kuuluu haavoittuvassa asemassa olevien yksilöiden ja yhteisöjen aseman edistäminen, eli toiminta ei ole puolueetonta vaan aktiivista asiaan vaikuttamista (Suomen ammattikorkeakoulujen sosiaalialan koulutuksen verkosto 2023, 1). Opinnäytetyössä pyrittiin edistämään väkivaltaongelman esille tuomista yhteiskunnassa ja vaikuttamaan sen ratkaisemiseksi. On tärkeää tiedostaa, että kullakin tieteenalalla on omat arvolähtökohtansa, ihmiskäsityksensä ja toiminnan tavoitteet: nämä ohjaavat tieteenalalla tutkimuskohteen määräytymistä (Tuomia ja Sarajärvi 2009, 129–130).

9.3 Ammatillinen kasvu ja opinnäytetyön prosessi

Opinnäytetyö oli ehdottomasti opettavainen ammatillisen kasvun kannalta. Syvennyin väkivaltatyön koko palvelukenttään perusteellisesti ja arvioin jatkuvasti sen merkitystä sosiaalialalle. Nyt ymmärrän selkeämmin miksi palvelut ovat tällä hetkellä sellaiset kuin ovat ja kuinka ne on päätetty järjestää näin. Se lisää ymmärrystä väkivaltatyöstä tehokkaasti. Haluan kehittää osaamistani väkivaltatyössä sosionomin työn muotona. Sitä taustaa vasten on ollut erittäin hyödyllistä tehdä opinnäytetyö, jossa syvennytään väkivaltaan ilmiönä sekä väkivallan konkreettisiin tukipalveluihin Suomessa.

Kirjallisuuskatsaukseen valikoituneen aineiston perusteella aikaisemmin väkivalta-aihetta oli enimmäkseen käsitelty tutkimuksissa väkivallan eri osapuolten, eli uhrien ja tekijöiden näkökulmasta eikä työntekijöiden ja palveluidenjärjestäjien näkökulmasta. Väkivallan tukipalveluita oli tutkimuksissa kohdattu myös väkivaltaan yleisellä tasolla perehtyen, etenkin ennaltaehkäisevästä näkökulmasta sekä poliisin koulutuksen näkökulmasta. Tämä näkökulmapainotus voi johtua siitä, että väkivaltatyö on sosiaalialan erityisosa-alue, joka ei tule laajasti esiin sosionomin ammattikorkeakoulutuksessa sekä siitä että aihe on laaja ja sen asiantuntijuus kehittyy ammatissa toimimisen aikana. Tämä voi kertoa myös siitä, että koko väkivaltailmiö tarvitsisi laajaa näkyvyyttä yhteiskunnassa.

Sosionomin työssä keskeistä on edistää haavoittuvassa asemassa olevien yksilöiden ja yhteisöjen asemaa, josta yksi esimerkki yhteiskunnassamme ovat väkivallan uhriksi joutuneet naiset. Sosionomin työssä keskeistä on kriittinen ja osallisuutta edistävä yhteiskuntaosaaminen, jota tämä työ on kehittänyt voimakkaasti, kun olen perehtynyt väkivaltaan poliittiselta tasolta työntekijöiden tasolle asti. Sosionomin työssä oleellista sosiaalialan palvelujärjestelmäosaamista on ymmärtää väkivaltaan liittyvien palveluiden jäsentyminen hyvinvointialueiden, kuntien, yksityisen ja kolmannen sektorin välillä. Sosionomin työn kannalta oleellista on katsoa väkivallan ilmiötä laajasti ja samalla kerätä ymmärrystä kaikista niistä tukipalveluista ja keinoista, joilla yhteiskunta torjuu väkivaltaa.

Opinnäytetyön prosessi oli mielenkiintoinen. Työ tekijäänsä kiittää – opin jatkuvasti syvällisemmin opinnäytetyön tavoitteista työtä tehdessä vaihe vaiheelta. Opinnäytetyön tekemisestä on kirjoitettu erittäin paljon erilaisia oppaita, jotka painottavat kukin eri osa-alueita. Itse opinnäytetyö on kuitenkin runko, jonka avulla käsitellään opiskeltavaa aihetta tutkimuksen näkökulmasta.

9.4 Opinnäytetyön hyödynnettävyys ja jatkokehitysmahdollisuudet

Opinnäytetyöni lisää tietoa väkivaltapalveluiden järjestymisestä Suomessa ja väkivaltatyön ammattilaisten näkemyksistä palveluihin. Toivon että opinnäytetyöni lisäisi kiinnostusta ja innostusta muillekin tehdä tutkimusta väkivaltatyön palveluista. Toivon myös voivani vaikuttaa positiivisesti alan kehitykseen.

Luonteva jatkokehitysmahdollisuus olisi haastatella väkivaltatyöntekijöitä eri työkentillä kuten turvakodin työntekijöitä ja Ensi- ja turvakotien liiton väkivaltapalveluiden avopalveluiden työntekijöitä. Aiheena voisivat olla esimerkiksi, kuinka palvelut pystyvät vastaamaan digitaalisen väkivallan tuomaan uhkaan yhteiskunnalle, mistä aiheesta tarvittaisiin lisäkoulutusta alalle tällä hetkellä, kuinka palveluita pitäisi räätälöidä paremmin asiakkaiden tarpeisiin sopiviksi sekä väkivaltatyöntekijöiden ammatillisen roolin ja aseman selvittäminen sosiaalityön kentällä. Lisätutkimusta tarvittaisiin siitä, kuinka sukupuolineutraali ja tasa-arvoon keskittyvä ideologia myös sosiaalialalla voi vaikeuttaa sukupuolistuneen, naisiin kohdistuvan väkivallan ilmiön ymmärtämistä ja siihen puuttumista: todellista tasa-arvoa on epätasa-arvoisten rakenteiden poistaminen ja niistä avoimesti keskusteleminen. Olisi myös mielenkiintoista selvittää kuinka hyvin muualla kuin väkivaltatyön kentällä työskentelevät sosiaalialan ammattilaiset tuntevat väkivaltatyön ja mikä on heidän käsityksensä siitä. Tämä voisi auttaa havaitsemaan mistä asioista tarvittaisiin tarkempaa koulutusta niin sosiaalialan koulutusvaiheessa kuin lisäkoulutuksena ammatissa työskenteleville.

Lähteet

- Amnesty Suomen osasto. 2022. Amnesty Suomen osaston kysely kevät 2022 – Järjestökentän arvio: Väkivaltaa kokeneiden naisten ja tyttöjen tarvetta pitkäkestoiseen tukeen ei tunnisteta, palvelut ovat sirpaleisia eikä palvelujen järjestämistä resursoida. <https://urly.fi/3N3i>. 20.03.2025
- Ahola, A. & Pajunen, O. 2022. Väkivallan kokijan toimijuus Nollalinjan työntekijöiden kuvaamana. Jyväskylän yliopisto. Sosiaalityö. Pro gradu -tutkielma. <https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/85230/1/URN%3ANBN%3Afi%3Aju-202301301517.pdf>. 06.05.2025.
- Braun, V. & Clarke, V. 2006. Using thematic analysis in psychology. *Qualitative Research in Psychology* 3 (2), 77–101. https://www.researchgate.net/publication/235356393_Using_thematic_analysis_in_psychology. 25.03.2025
- Campbell, J.A. & Shepard, M.F. 1992. The Abusive Behavior Inventory. A Measure of Psychological and Physical Abuse. *Journal of Interpersonal Violence*. 7(3), 291-305. https://www.researchgate.net/publication/249723399_The_Abusive_Behavior_Inventory. 28.04.2025.
- Ensi- ja turvakotien liitto ry. 2022. Väkivaltatyön avopalveluiden laatukriteerit. 28.09.2022.
- Ensi- ja turvakotien liitto ry. 2025. Väkivallan muodot. <https://nettiturvakoti.fi/tietoa-lahisuhdevakivallasta/vakivallan-muodot/>. 11.03.2025.
- Eskola, J. & Suoranta, J. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. 2005. Tampere. Vastapaino.
- Frantti-Halonen, U. 2015. Lähisuhde- ja perheväkivallan ehkäisy Keski-Suomen kunnissa. Haastattelututkimus kuntien toteuttamasta lähisuhde- ja perheväkivallan ehkäisytyöstä. Jyväskylän ammattikorkeakoulu. Terveystieteiden edistämisen koulutusohjelma, ylempi AMK. Opinnäytetyö. https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/97533/Frantti-Malinen_Ulla.pdf?sequence=1. 15.04.2025.
- Halonen, E. Kunnallisen väkivaltatyön vaikuttavuus. Monimenetelmällinen tapaustutkimus. 2021. Tampereen yliopisto. Yhteiskuntatieteellinen tiedekunta. Pro gradu -tutkielma. <https://trepo.tuni.fi/bitstream/handle/10024/130503/HalonenElina.pdf?sequence=2>. 20.03.2025
- Heikkinen, H. Seppälä, R. 2017. Väkivaltatyö Pohjois-Savossa. Tilannekatsaus sekä kehittämistarpeet sosiaali- ja terveysalan työntekijöiden näkökulmasta. Savonia-ammattikorkeakoulu. Sosiaalialan koulutusohjelma. Opinnäytetyö. <https://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-2017112117607>. 13.03.2025
- Hämeen-Anttila, L. Sosiaalihuoltolaki asiakkaiden tarpeiden jäsentäjänä. Teoksessa Kananoja, A., Lähteinen, M., Marjamäki, P., Aho, K., & Tietosanoma. 2017. Sosiaalityön käsikirja. 4. uudistettu laitos. Tietosanoma. 199–207.
- Juhila, K. 2021. Teemoittelu. Teoksessa Jaana Vuori (toim.) Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirja. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen

- tietoarkisto.
<https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/kvali/analyysitavain-valinta-ja-yleiset-analyysitavat/teemoittelu/>. 23.03.2025
- Kananoja, A. Sosiaalityö ammattina. Teoksessa Kananoja, A., Lähteinen, M., Marjamäki, P., Aho, K., & Tietosanoma. 2017. Sosiaalityön käsikirja (4., uudistettu laitos.). Tietosanoma. 27–19.
- Kovanen, T. Miksi väkivallan kokijaa autetaan? Teoksessa Havu, E. Kovanen, T. Lehtonen, M. & Uusitalo, S. (toim.) Askeleita jalkautuvaa väkivaltatyöhön – hyvinvoinnilla väkivaltaa vastaan. Ensi- ja turvakotien liitto ry. 2017. 8–9.
- Kumpunen, A. 2024. Turvakotien työntekijöiden kokemus myötätuntostressiä ja myötätuntouupumusta. Turun yliopisto. Sosiaalityö. Pro gradu - tutkielma. <https://urn.fi/URN:NBN:fi-fe2024052940387>. 26.04.2025.
- Laitinen, M. Nikupeteri, A. & Skaffari, P. Naisiin kohdistuvan väkivallan vastainen työ. Teoksessa Havu, E. Kovanen, T. Lehtonen, M. & Uusitalo, S. (toim.) Askeleita jalkautuvaa väkivaltatyöhön – hyvinvoinnilla väkivaltaa vastaan. Ensi- ja turvakotien liitto ry. 2017. 6–7.
- Lehtikangas, M. 2013. Voimaantumista ja emansipaatiota. Työntekijöiden käsityksiä maahanmuuttajanaisiin kohdistuvasta parisuhdeväkivallasta ja selviytymistä tukevasta työstä. Jyväskylän yliopisto. Yhteiskuntatieteellinen tiedekunta: sosiaalityö. Pro gradu - tutkielma. https://jyx.jyu.fi/jyx/Record/jyx_123456789_41651. 15.04.2025
- Mehtola, S. Verkostot auttamisen tukena. Teoksessa Perhe- ja lähisuhdeväkivalta. Auttamisen käytäntöjä. Ensi- ja turvakotien liitto ry. 2006. Helsinki. 93–103.
- Notko, M. 2011. Väkipalta, vallankäyttö ja vahingoittuminen naisten perhesuhteissa. Yhteiskuntatieteellinen tiedekunta: sosiologia. Väitöskirja. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-951-39-4178-9>. 7.5.2025.
- Oikeusministeriö. 2024. ”Ei mitään kertatoimenpiteitä” Naisiin kohdistuvan väkivallan torjuntaohjelman 2020–2023 arviointi. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-400-221-9>. 17.03.2025.
- Oikeuspoliittinen tutkimuslaitos. Naisiin kohdistunut väkipalta 2005. 2006. <https://helda.helsinki.fi/server/api/core/bitstreams/ce5a4fab-eb7d-47cc-a08b-b05b1565a0fd/content>. 12.03.2025
- Ojuri, A. ja Laitinen, M. 2015. Turvakoti työnä. Selvitys Ensi- ja turvakotien liiton jäsenyhdistysten turvakotityön sisällöistä ja vaikutuksista. Ensi- ja turvakotien liitto.
- Piippo, S. 2022. Lähisuhdeväkivallan kohtaamisen rakenteet, käytännöt, ja toimijuus sosiaalityössä. Itä-Suomen yliopisto. Yhteiskuntatieteiden ja kauppatieteiden tiedekunta. Väitöskirja. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-61-4627-0>. 7.5.2025
- Poliisi. 2025a. Vainoaminen. <https://poliisi.fi/vainoaminen>. 11.03.2025.
- Poliisi. 2025b. Mitä ihmiskauppa tarkoittaa? <https://urly.fi/3Mo1>. 11.03.2025.
- Saaranen-Kauppinen, A. & Puusniekka, A. KvaliMOTV - Menetelmäopetuksen tietovaranto. 2006. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto. https://www.fsd.tuni.fi/menetelmaopetus/kvali/L7_3_4.html. 17.03.2025
- Salminen, A. Mikä kirjallisuuskatsaus? 19.04.2023. Johdatus kirjallisuuskatsauksen tyyppisiin ja joihinkin hallintotieteellisiin

- sovelluksiin. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-395-081-8>. Vaasan yliopisto. 14.03.2025
- Siltala, H. 2022. Lähisuhdeväkivallan tehokkaampi tunnistaminen vähentäisi väkivallasta aiheutuvia terveyshaittoja- ja kustannuksia. Lääketieteellinen Aikakauskirja Duodecim. 138(11). <https://www.duodecimlehti.fi/duo16862>. 18.05.2025.
- Sosiaalihuoltolaki 1301/2014.
- Sosiaali- ja terveysministeriö. Naisiin kohdistuvan väkivallan vähentämisen ohjelma. 2010. <https://urly.fi/3Mni>. 11.03.2025.
- Sosiaali- ja terveysministeriö. Tiedote: Naisiin kohdistuva väkivalta on vakava ihmisoikeusrikos – Suomi tehostaa toimia uhrien auttamiseksi. 25.11.2019. <https://urly.fi/3Mie>. 10.03.2025.
- Sosiaali- ja terveysministeriö. 2020. Lähisuhdeväkivaltaan puuttumisen ja ehkäisyn prosessit – Lähisuhdeväkivaltatyön hyvät käytännöt rakenteisiin. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-00-4121-2>. 17.03.2025.
- Sosiaali- ja terveysministeriö. 2022. Vankka, jäsen telemätön pohja Istanbulin sopimuksen toimeenpanosuunnitelman 2018–2021 arviointi. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-00-8663-3>. 17.03.2025.
- Sosiaali- ja terveysministeriö. 2025. Naisiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan torjunnan toimikunnan alainen järjestöryhmä. <https://stm.fi/hanke?tunnus=STM093:00/2020>. 28.03.2025.
- Suomen ammattikorkeakoulujen sosiaalialan koulutuksen verkosto. 2023. Sosiaalialan ammattikorkeakoulutuksen kompetenssit. <https://www.sosiaalialanamkverkosto.fi/wpcontent/uploads/2023/04/SOSIAALIALAN-AMMATTIKORKEAKOULUTUKSEN-KOMPETENSSIT-2023.pdf>. 27.03.2025.
- Suomen perustuslaki 731/1999.
- Särkelä, R. 2017. Lukijalle. Teoksessa Havu, E. Kovanen, T. Lehtonen, M. & Uusitalo, S. (toim.) Askeleita jalkautuvaa väkivaltatyöhön – hyvinvoinnilla väkivaltaa vastaan. Ensi- ja turvakotien liitto ry. 4–5.
- Rikoksantorjuntaneuvosto. 2025a. Väkivalta. <https://rikoksantorjunta.fi/vakivalta>. 27.05.2025
- Rikoksantorjuntaneuvosto. 2025a. Rikollisuus Suomessa. <https://rikoksantorjunta.fi/rikollisuus-suomessa>. 11.03.2025.
- Rikoksantorjuntaneuvosto. 2025b. Seksuaalirikokset. <https://rikoksantorjunta.fi/seksuaalirikokset>. 11.03.2025.
- Ruuhonen, M. Perhe- ja lähisuhdeväkivallan vastaisen työn kehitys Suomessa. 2006. Teoksessa Perhe- ja lähisuhdeväkivalta – auttamisen käytäntöjä. Ensi- ja turvakotien liitto. 9–16.
- Pohjois-Savon liitto. 2025. Tietoa meistä. <https://www.pohjois-savo.fi/etusivu/tietoa-meista.html>. 17.03.2025.
- Pohjois-Savon liitto. 2014. Selvitys lähisuhdeväkivallan palveluverkosta sekä eri viranomaisten toiminnasta ja roolista Pohjois-Savossa. <https://urly.fi/3MOK>. 17.03.2025.
- Tampereen yliopiston kirjasto. 2025. Systemaattinen tiedonhaku: harmaa kirjallisuus. <https://libguides.tuni.fi/systemaattinen-tiedonhaku/harmaa-kirjallisuus>. 30.04.2025.
- Terveysten ja hyvinvoinnin laitos. 2023. Turvakotipalvelut. <https://thl.fi/aiheet/vakivalta/apua-ja-palveluja/turvakotipalvelut>. 15.04.2025.

- Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. 2024a. Lähisuhdeväkivalta.
<https://thl.fi/aiheet/vakivalta/vakivallan-muodot/lahisuhdevakivalta>.
12.03.2025.
- Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. 2024b. Apua ja palveluja. [Apua ja palveluja väkivaltaa kokeneelle ja väkivaltaa tehneelle - THL](#). 15.04.2025.
- Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. 2024c. Taloudellinen väkivalta.
<https://thl.fi/aiheet/vakivalta/vakivallan-muodot/taloudellinen-vakivalta>. 13.03.2025.
- Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. 2024d. Lähisuhdeväkivallan vastaista työtä hyvinvointialueilla ja kunnissa tulee vahvistaa suositusten sijaan lailla. <https://thl.fi/-/lahisuhdevakivallan-vastaista-tyota-hyvinvointialueilla-ja-kunnissa-tulee-vahvistaa-suositusten-sijaan-lailla>. 27.03.2025.
- Tilastokeskus. 2023. Sukupuolistunut väkivalta ja lähisuhdeväkivalta Suomessa 2021 Loppuraportti. <https://urly.fi/3Mn5>. 11.03.2025.
- Tilastokeskus. 2022. Väkivallasta tarvitaan tilastotietoa eri näkökulmista. <https://stat.fi/tietotrendit/artikkelit/2022/vakivallasta-tarvitaan-tilastotietoa-eri-nakokulmista>. 10.03.2025.
- Traumaperäinen stressihäiriö. 2025. Käypä hoito -suositus. Helsinki: Suomalainen lääkäriseura Duodecim.
<http://www.kaypahoito.fi/web/kh/suosituks/suositus?id=hoi50080#NaN>. 13.03.2025.
- Valtioneuvosto. 2022. Lähisuhdeväkivalta lisää palvelujen käyttöä ja kustannuksia. <https://urly.fi/3Mmx>. 11.03.2025.
- Yhdistyneet kansakunnat. 2025. UNRIC - Yhdistyneiden kansakuntien alueellinen tiedotuskeskus. Naisiin kohdistuva väkivalta. <https://unric.org/fi/naisiin-kohdistuva-vaekivalta/>. 10.03.2025.

Aineisto

Tekijä(t), julkaisuaika, aineisto, sivumäärä, tyyppi	Tavoite	Käytetyt menetelmät	Tulokset
<p>Amnesty Suomen osasto</p> <p>2022</p> <p>Amnesty Suomen osasto kysely kevät 2022: Järjestökentän arvio: Väkivaltaa kokeneiden naisten ja tyttöjen tarvetta pitkäkestoiseen tukeen ei tunnisteta, palvelut ovat sirpaleisia eikä palveluiden järjestämistä resursoida</p> <p>15 sivua.</p> <p>kysely</p>	<p>tuottaa materiaalia naisiin kohdistuvan väkivallan torjunnan jatkopohdintaa varten</p>	<p>verkkokysely</p>	<p>Kyselyn tulosten perusteella selvä enemmistö kyselyyn vastanneista järjestötoimijoista pitää väkivaltaa kokeneille tytöille ja naisille tarjolla olevien pitkäkestoisten tukimuotojen olevan pirstaleisia ja riittämättömiä tarpeeseen nähden.</p>
<p>Lidman S.</p> <p>2024</p> <p>”Ei mitään kertatoimenpiteitä”</p> <p>Naisiin kohdistuvan väkivallan</p>	<p>Naisiin kohdistuvan väkivallan torjuntaohjelman 2020–2023 toteutumisen arviointi ja väkivallan torjumisen</p>	<p>verkkokysely ja avainhenkilöiden haastattelut</p>	<p>Suosituksien antaminen, joissa painottuvat väkivallan ennaltaehkäisy ja väkivallan torjumisessa onnistumisen kehittäminen.</p>

<p>torjuntaohjelman 2020–2023 arviointi</p> <p>66 sivua.</p> <p>Oikeusministeriön julkaisuja, Mietintöjä ja lausuntoja 2024:34</p>	<p>vaikuttavuuteen liittyvien kysymysten tarkastelu</p>		
<p>Nipuli, S.</p> <p>2020</p> <p>Lähisuhdeväkivalta an puuttumisen ja ehkäisyn prosessit– Lähisuhdeväkivaltaa yön hyvät käytännöt rakenteisiin</p> <p>90 sivua.</p> <p>Sosiaali- ja terveysministeriön raportteja ja muistioita 2019:55</p>	<p>Ehdotuksien tekeminen siitä miten lähisuhdeväkiv allan ehkäisyn hyvät käytännöt voidaan vakiinnuttaa koko maahan.</p>	<p>asiantuntijahaastat telut, sekä kunnille ja järjestöille toteutetut kyselyt</p>	<p>Tuodaan esille lähisuhdeväkivalta an puuttumisen käytäntöjä ja ehkäisyn keinoja Suomessa sekä esitetään toimenpiteitä, joilla selvityksessä esiteltävät hyvät toimintamallit saadaan osaksi normaalia viranomaistoimin taa ja vakiinnutettua rakenteisiin.</p>
<p>Nikulainen, E. Perttu, S.</p> <p>2022</p> <p>Vankka, jäsen telemätön pohja</p>	<p>selvittää, miten suunnitelman sisältämien toimenpiteiden toteutuksessa on onnistuttu ja miten toteutuksessa</p>	<p>Istanbulin sopimuksen toimeenpanosuun nitelma (Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 2017:16),</p>	<p>Suosituksina ehdotetaan, että uuden suunnitelman tulee olla tavoitteellinen ja selkeästi jäsen nelty</p>

Istanbulin sopimuksen toimeenpanosuunnitelman 2018–2021 arviointi 58 sivua. Sosiaali- ja terveysministeriön raportteja ja muistioita 2022:7	on vastattu Istanbulin sopimuksen velvoitteisiin. Lisäksi arviointiraportissa esitetään yleisiä huomioita toimeenpanosuunnitelmasta Istanbulin sopimuksen kansallisen toimeenpanon työvälineenä	suunnitelman seuranta-asiakirjat, kysely, muutamat asiantuntijahaastattelut, lisätietopyyntö hallinnonaloille	suunnitelma varustettuna mittarein ja erillisellä budjetilla. Suunnitelmassa tulee huomioida sukupuolisensitiivisyys, naisten moninaisuus sekä erityisen haavoittuvat ryhmät.
---	---	---	---